

Rapport Rekenkamer Altena over de bijdrage van dorpsraden bij kerngericht werken

Dorpsraden en gemeente zoeken naar effectieve balans....

15 mei 2025

Meeuwen

Inhoud

Inhoud	2
DEEL I. KERN VAN HET RAPPORT	3
I.I SAMENVATTING	3
I.II CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8
DEEL II. RAPPORT VAN BEVINDINGEN	12
0. Inleiding.....	12
0.1 Aanleiding.....	12
0.2 Doelstelling, vraagstelling en onderzoeksaanpak	12
1. Visie, kaders en beleid	14
1.1 Visie en uitgangspunten op gebied van kerngericht werken	14
1.2 Dorpsraden als onderdeel van het kerngericht werken	15
2. Inrichting van de dorpsraden	17
2.1 Overzicht dorpsraden.....	17
2.2 Governance en financiering van de dorpsraden	17
2.3 Besluitvorming binnen de dorpsraden.....	20
3. Uitvoering: de rol van de dorpsraden	22
3.1 Rollen van de dorpsraden in de praktijk.....	22
3.2 Wijze van onderwerpkeuze en wijze verantwoording.....	23
4. Uitvoering: de rol van de gemeente.....	27
4.1 De keuze voor inzet van de dorpsraden.....	27
4.2 Verankering dorpsraden in de organisatie	28
4.3 Communicatie en verhouding tussen gemeente en dorpsraden.....	29
5. Communicatie en verhouding tussen raad en dorpsraden	34
6. Behaalde resultaten van de dorpsraden.....	35
6.1 Resultaten van de dorpsraden.....	35
6.2 Opvolging adviezen van de dorpsraden	36
6.3 Invloed van de adviezen van de dorpsraden	37
7. Knelpunten en uitdagingen voor de toekomst	38
DEEL III. BIJLAGEN	39
III.1 Respondenten	39
III.2 Documentenlijst	39
III.3 Overzicht dorpsraden.....	40
III.4 Leidraad samenwerkingsafspraken - Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie (sept. 2021) ...	41
III.5 Voorbeeld voor een afwegingsmechanisme voor inbreng dorpsraden	43
III.6 Aandachtspunten voor de website van dorpsraden.....	44

DEEL I. KERN VAN HET RAPPORT

I.1 SAMENVATTING

Inleiding

De rekenkamer Altena voerde in de periode augustus 2024 tot en met maart 2025 onderzoek uit naar de dorpsraden, waarvan er in de gemeente Altena dertien zijn, in vijftien kernen. In twee kernen is er een gezamenlijke dorpsraad.

De **doelstelling** van het onderzoek was het bieden van inzicht in het beleid van de gemeente Altena omtrent het kerngericht en dorpsgericht werken, daarnaast inzicht te bieden in de vorm en inzet van de dorpsraden daarbij en de rol van de gemeente. Tot slot was het doel handvatten te bieden voor verbeteringen.

Vraagstelling van het onderzoek:

Hoe dragen de dorpsraden bij aan kerngericht werken?

De vraagstelling is uitgewerkt naar **deelvragen**.

De rekenkamer voerde documentenanalyse, literatuurstudie en een enquête onder de dorpsraden uit en hield interviews met mensen uit de ambtelijke organisatie, de wethouder, een aantal dorpsraden en een aantal raadsleden.

Vraag en bevinding 1:

Welke visie en uitgangspunten heeft de gemeente op het gebied van kerngericht werken?

De gemeente heeft in de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* (Programmateam bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken september 2021) haar visie en uitgangspunten op gebied van kerngericht werken vastgelegd. Kerngericht werken betekent dat de betrokken organisaties als partners samenwerken aan de leefbaarheid van een dorp/wijk. Een andere kapstok is het Dienstverleningsconcept. De nieuwe Participatieverordening is in de maak.

Vraag en bevinding 2:

Hoe maken de dorpsraden daar onderdeel van uit; hoe zijn deze vertaald naar de werkwijze en spelregels voor de dorpsraden?

De dorpsraden maken op basis van 5 nader in de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* omschreven rollen, onderdeel uit van het samenwerken aan de leefbaarheid van de dorpen. In een zogenaamd Blokkenschema is de rol vertaald naar een werkwijze en spelregels voor de dorpsraden.

Vraag en bevinding 3:

Welke dorpsraden zijn er?

De huidige dorpsraden zijn:

Almkerk	Genderen	Uitwijk/Waardhuizen
Andel	Giessen/Rijswijk	Veen
Babyloniënbroek	Meeuwen	Werkendam
Drongelen	Nieuwendijk	
Eethen	Oudendijk	

Vraag en bevinding 4:

Hoe zijn zij georganiseerd qua governance, bekostiging en uitgaven?

Vijf van de dorpsraden vormen een vereniging (dus hebben leden en een bestuur dat door de leden wordt gekozen en een algemene ledenvergadering), de andere dorpsraden kennen een

stichtingsvorm (dus met een bestuur, geen leden). Het aantal bestuursleden varieert van 2 tot 9. Eén dorpsraad heeft naast het dagelijks bestuur ook nog een algemeen bestuur (waarvan niet duidelijk is wat die rol behelst). De dorpsraden krijgen allemaal een subsidie van de gemeente van € 1.575 per dorpsraad. De verenigingen hebben afhankelijk van het dorp, tussen de 150 en 430 leden die tussen de € 2 en € 5 lidmaatschapsgeld per jaar betalen.

De uitgaven van de dorpsraden betreffen organisatiekosten.

Vraag en bevinding 5:

Hoe worden de besluiten genomen, standpuntbepaling en welke invloed hebben inwoners op deze besluiten?

Inwoners hebben bij 7 van de 9 dorpsraden (die hebben gereageerd op de enquête van de Rekenkamer) invloed op de standpunten van de dorpsraad.

Het meest wordt het standpunt bepaald door het bestuur na overleg met de inwoners. Bij 2 dorpsraden is dat ook op basis van overleg met de gemeente en bij nog 2 is dat ook na overleg met andere partijen.

Enkele dorpsraden hebben werkgroepen ingericht die helpen bij standpuntbepaling.

Afbeelding 1: Dorpshuis Oudendijk
(bron: www.dorpsraadoudendijk.nl)

Vraag en bevinding 6:

Welke rollen hebben de dorpsraden?

De dorpsraden hebben op basis van de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* vijf rollen: initiatiefnemer, samenwerkingspartner, adviseur (klankbord), belangenbehartiger en procesbewaker. Met name de adviesrol, belangenbehartiger en het zijn van schakel tussen inwoners en de gemeente, zien de dorpsraden als hun rollen. De dorpsraden vinden deze rollen het meest logisch, vanuit hun kennis over/het zijn van ogen en oren in het dorp. Het adviseren aan specifiek de gemeenteraad of andere organisaties, zien weinig dorpsraden als hun rol.

Vraag en bevinding 7:

Hoe kiezen de dorpsraden waar zij richting de gemeente van zich laten horen, hoe verantwoorden de dorpsraden zich richting gemeente en de inwoners?

Inwoners hebben bij 6 van de 9 dorpsraden invloed op de onderwerpen waar de dorpsraden zich op willen richten. Bij 3 dorpsraden wordt dit bepaald alleen door het bestuur, bij 2 dorpsraden bepalen bestuur, inwoners en gemeente gezamenlijk. Dorpsraden hebben met meerdere partijen contact, met name met andere dorpsraden en vaker met ondernemers. Het minst is er contact met welzijnswerk en politie. Sommige dorpsraden hoeven weinig te weten van andere dorpsraden vanuit de negatieve toon die bij de bijeenkomsten in 2024 werd geuit vanuit sommige dorpsraden.

De dorpsraden dienen -aldus de Subsidieregeling Kernenbudget Altena- verantwoording af te leggen over activiteiten en besteding door middel van "openbare vergaderingen en publicaties". Alle verenigingen kennen een verplichte algemene ledenvergadering en houden die, van de stichtingen is het onduidelijk of Oudendijk en Veen een openbare vergadering houden. Hun websites zijn hierover niet duidelijk. Publicaties kunnen op verschillende manieren (fysiek of digitaal), maar bijna de helft van de dorpsraden heeft of geen werkende website en alleen Facebook en/of nauwelijks informatie of alleen (al dan niet zeer) gedateerde informatie. Enkele van deze dorpsraden geven aan wel te flyeren, per mail of via de krant informatie te delen. De dorpsraden realiseren zich dat ze niet alle inwoners kunnen bereiken.

Verantwoording *naar de gemeente*, vindt niet plaats. De Subsidieregeling is er ook niet duidelijk over of dit moet.

Vraag en bevinding 8:

Hoe kiest de gemeente waar zij richting de dorpsraden van zich laat horen; welk afwegingsmechanisme wordt door de gemeente gehanteerd over wat en hoe aan dorpsraden voor te leggen?

De verwachtingen over de aard van onderwerpen waar dorpsraden zich over zouden kunnen buigen, verschillen (van concreet, het fysiek domein bij dorpsraden, naar ook vraagstukken in het sociaal domein bij de gemeente). Er is geen afwegingsmechanisme of kader wat (en hoe) aan de dorpsraden voor te leggen; het is niet altijd duidelijk waarbij dorpsraden betrokken kunnen worden. Afdelingen volgen nu nog vaak hun eigen trajecten qua participatie.

Dorpsraden gaan het liefst aan de slag met concrete behapbare initiatieven ('groen en grijs', dus het openbaar groen, inrichting openbaar gebied, leefomgeving, karakter van het dorp, wegen). Vanuit de gemeente is er juist behoefte aan meer maatschappelijke onderwerpen en relevante initiatieven dienaangaande.

De gemeente ervaart verschillen met hoe dorpsraden omgaan met wat aan hen voorgelegd wordt. De beleving is dat vaker dezelfde dorpsraden actief worden bij ideeën of voorstellen die vanuit de gemeente/gebiedsregisseurs worden aangedragen. Dorpsraden vullen hun rol dus niet alleen verschillend, maar ook met verschillend elan, in. De gemeente verwacht dat *naast* de dorpsraden ook de inwoners (of andere organisaties in een dorp, zoals kerkgenootschappen, sportverenigingen) over de ontwikkelingen in de dorpen kunnen adviseren. Dorpsraden verwachten dat alleen zij daarvoor zijn.

Vanuit de gemeente worden de dorpsraden bij gevraagd en ongevraagd advies gezien als één van de gesprekspartners in een dorp, net zoals ondernemersverenigingen of sportverenigingen.

Vraag en bevinding 9:

*Hoe zijn de dorpsraden verankerd in de gemeentelijke organisatie (organisatorisch en qua processen)?
Hoe gaat de ambtelijke organisatie met de dorpsraden om?*

De gemeente geeft vorm aan 'bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken' via de drie gebiedsregisseurs. De gebiedsregisseurs dienen als eerste aanspreekpunt (ook richting va afdelingen), hebben korte lijnen en zorgen voor de verbinding. De gebiedsregisseurs faciliteren het gesprek en ontmoeting tussen gemeente en dorpsraden. Zo vindt rechtstreekse communicatie plaats tussen dorpsraden en vak afdelingen als het gaat om een inhoudelijke vraag. Als zaken dreigen vast te lopen of er sprake is van een complexere vraag, dan kan de gebiedsregisseur zorgen voor een gecoördineerd overleg. Tot slot hebben de gebiedsregisseurs ook een signaalfunctie richting organisatie/college om te zien wat er binnen de dorpen speelt en wat politiek zou kunnen worden.

Een derde van de dorpsraden vindt dat ze niet serieus genomen worden door de gemeente en onvoldoende ruimte krijgt zelf invulling te geven aan de werkzaamheden van de gemeente.

Vraag en bevinding 10:

Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeente (organisatie), college en dorpsraden?

De communicatie en daarmee de verhoudingen tussen gemeente en dorpsraden loopt via verschillende lijnen: gestructureerd overleg tussen alle dorpsraden gezamenlijk en de gemeente, periodiek overleg tussen een dorpsraad en de gemeente, tussentijdse communicatie en bestuurlijk.

Twee keer per jaar is er overleg tussen alle dorpsraden en gemeente in een zogenaamde themasessie. De voorzitters van de dorpsraden bepalen samen met de gebiedsregisseurs de agenda van deze themasessies. Afgelopen jaar ging deze bijeenkomst in het voorjaar moeizaam: 2-3 dorpsraden zetten de toon en waren zeer ontevreden over de relatie met de gemeente. Dit lag vooral aan *verschil in verwachtingen over de rollen* van de dorpsraden. Tijdens de bijeenkomst in september 2024 is over verwachtingen en rollen doorgepraat en is de afspraak gemaakt deze uit te werken met een werkgroep van dorpsraden. De concretiseringslag zou het eerste kwartaal van 2025 moeten zijn.

Het periodiek overleg tussen de gemeente en een dorpsraad vindt in een heel wisselende frequentie plaats, van wekelijks tot maandelijks, per kwartaal, tot minder dan 1x per jaar. Onderwerpen van gesprek zijn wat er speelt in het dorp, is er ruimte voor vragen van de dorpsraad en (bestaand) beleid van de gemeente. Nagenoeg alle dorpsraden vinden het gestructureerd overleg met de gemeente constructief en van meerwaarde, met een enkel verbeterpunt (tijdig aanleveren informatie, juiste mensen aan tafel).

Over het tussentijds actief en vroegtijdig informeren van de dorpsraad over ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorpsraad, verschillen de meningen. De gemeente zou onvoldoende de afspraken uit 2019 ten aanzien van "*actief informeren over ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorps- of wijkraad*" nakomen. Een aantal dorpsraden is daar (in enige tot sterke mate) negatief over. De gemeente onderkent dat er verbeteringen mogelijk zijn, maar is over het algemeen positiever dan de dorpsraden.

De gemeente heeft geen clientmanagementsysteem. De communicatie en verhouding is verder afhankelijk van individuen, aldus zowel gemeente als dorpsraden, soms ook van de governance, en ook van de verwachtingen die dorpsraden hebben van de samenwerking met de gemeente.

Voor het college staan de dorpsraden meer op afstand. Er is een verschil tussen de *kernwethouder* en de *inhoudelijk* wethouder: de laatste is leidend, de kernwethouder wordt 'betrokken bij'. De kernwethouder volgt wat er leeft in de kern en geeft dit mee aan collega-wethouders die met inhoudelijke thema's bezig zijn. Voor raadsleden is de rol van de kernwethouder en meerwaarde niet duidelijk.

Vraag en bevinding 11:

Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeenteraad richting de dorpsraden vice versa?

De communicatie/verhouding tussen raad en dorpsraden laat zich niet eenduidig kenschetsen. Aan de ene kant zijn er raadsleden die als toehoorder bijeenkomsten van dorpsraden bezoeken en zich doorgaans meer op de achtergrond houden. Aan de andere kant zijn er raadsleden die met input van dorpsraden zaken soms politiek maken (bijvoorbeeld stellen van artikel 53 RvO-vragen, bellen van de organisatie). Raadsleden onderschrijven het belang van de dorpsraden. Wel zijn zij kritisch over de mate waarin sommige dorpsraden de belangen behartigen van alle inwoners in het dorp, over hoe dorpsraden functioneren en daarmee welk 'gewicht' zij toekennen aan adviezen van de verschillende dorpsraden (versus die van bijvoorbeeld sportverenigingen).

In de concept-Samenwerkings-afspraken dorpsraden en gemeente Altena die de Rekenkamer heeft mogen inzien (maart 2025), wordt nog onvoldoende ingegaan op de invulling van de adviesrol, waarover het 'proactief informeren' van de dorpsraad wel en niet gaat, of een antwoord gegeven hoe met het 'gewicht' van advies om te gaan.

Vraag en bevinding 12:

Welke concrete resultaten zijn door de dorpsraden behaald?

Alle dorpsraden noemen als hun bijdrage dat zij zorgen voor een betere leefbaarheid in hun dorp en zorgen voor een betere informatievoorziening voor de inwoners van het dorp. Bijna alle dorpsraden geven aan dat zij bijdragen aan een grotere betrokkenheid van de inwoners bij het dorp en aan meer draagvlak voor projecten in de buurt. Dorpsraden kunnen een veelheid aan concrete resultaten noemen, die overigens nagenoeg allemaal te maken hebben met concrete projecten in de openbare ruimte of fysieke leefomgeving. Vier dorpsraden werken samen op sociaal gebied, voor mensen met eenzaamheid.

Vraag en bevinding 13:

In hoeverre worden de adviezen van de dorpsraden door de gemeente opgevolgd?

Een kwart van de dorpsraden vindt dat de gemeente de adviezen van de dorpsraden onvoldoende opvolgt c.q. luistert naar de inbreng. De helft vindt juist dat de gemeente wél luistert naar de inbreng. De gemeente geeft aan dat de adviezen net als adviezen van andere verenigingen gewogen worden.

Vraag en bevinding 14:

Welke invloed hebben de (adviezen van de) dorpsraden op gemeentelijke besluiten?

a. Leidt de input van dorpsraden tot betere besluitvorming/besluiten?

b. Leidt de input van dorpsraden tot betere raadsbesluiten?

De input van de dorpsraden leidt voor bijna alle dorpsraden tot betere besluitvorming en besluiten; de plannen worden inhoudelijk verbeterd en de input van de dorpsraden levert in een aantal gevallen snellere besluitvorming door de gemeente op. Dit wordt voor een deel herkend door de gemeente.

Vraag en bevinding 15:

Welke knelpunten/uitdagingen ervaren/zien dorpsraden in hun functioneren c.q. voor de toekomst?

Het is voor een derde van de dorpsraden een uitdaging voldoende bestuurders te krijgen.

Ook voor een derde van de dorpsraden is het een uitdaging voldoende vrijwilligers te krijgen, zij het dat twee van de drie andere dorpsraden betreffen.

Hoofdvraag:

De bijdragen van dorpsraden aan kerngericht werken:

De dorpsraden dragen in den brede bij aan het kerngericht werken in de gemeente Altena. De rol en effectiviteit is verschillend per dorpsraad. Er zijn handvatten zowel bij de gemeente als bij de dorpsraden zelf, om hun bijdrage te vergroten.

I.II CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

I.II.1 Conclusies

1. **Inzicht in beleid en samenwerking:**

De gemeente Altena heeft vanaf het ontstaan van de nieuwe gemeente energie gestoken in kerngericht werken en in het eerste jaar een kader en spelregels opgesteld. De Leidraad samenwerkingsafspraken biedt al redelijk concreet richting aan hoe gemeente en dorpsraden zouden moeten samenwerken en wat zij van elkaar kunnen verwachten.

2. **Verschillen in governance en financiering:**

De dorpsraden verschillen sterk qua governance, inrichting en financiering. Iets minder dan de helft van de dorpsraden zijn stichtingen, andere verenigingen. Het aantal bestuursleden varieert sterk, en er is geen directe relatie tussen de grootte van het dorp en het aantal bestuursleden. Ook het lidmaatschapsgeld per dorpsraad die leden hebben, is verschillend. Ook hier is geen relatie tussen lidmaatschapsgeld, aantal leden of grootte van het dorp.

3. **Invloed van inwoners op besluitvorming:**

De besluiten binnen de dorpsraden worden overwegend met invloed van de inwoners genomen. Het bestuur bepaalt meer waar de dorpsraden zich richting de gemeente op willen richten, dan de daadwerkelijke standpuntbepaling.

4. **Rol en zeggenschap van dorpsraden:**

De rollen die de dorpsraden voor zichzelf zien, zijn op papier passend bij de afspraken en verwachtingen. Echter, de gemeente en dorpsraden verschillen met name over het beeld van wat de adviesrol en belangenbehartigersrol behelzen. Ook het beeld van het gewicht dat advies heeft ten opzichte van bijvoorbeeld andere partijen in het dorp (zoals sportverenigingen, kerkgenootschappen e.d.), verschilt. Er is geen afwegingsmechanisme wat (en hoe) aan de dorpsraden voor te leggen; het is niet altijd duidelijk waarbij dorpsraden te betrekken.

5. **Verantwoording:**

De legitimatie voor het verkrijgen van de subsidie van de gemeente, op basis van de Subsidieregeling Kernenbudget Altena, is bij een aantal dorpsraden 'mager' en bij enkele dorpsraden is het de vraag of zij wel voldoen aan de bepalingen in de Subsidieregeling. De wijze van verantwoording over activiteiten en besteding van middelen, is voor een aantal dorpsraden voor verbetering vatbaar. Voor een aantal dorpsraden is daarnaast weinig duidelijk in welke mate zij de kern vertegenwoordigt.

6. **Communicatie richting en samenwerking met dorpsraden:**

Communicatie (waaronder 'proactief informeren') en constructieve samenwerking zijn de grootste problemen van dorpsraden met betrekking tot de samenwerking met de gemeente. Vier van de negen dorpsraden (die meededen met de enquête) zijn niet tevreden tot zeer ontevreden over de samenwerking (communicatie, serieus genomen worden) met de gemeente richting de dorpsraden.

7. **Toon van kritiek richting gemeente:**

De negatieve communicatie van een aantal dorpsraden over de gemeente, leidde in 2024 tot minder contact tussen de dorpsraden. Dit staat het van elkaar leren en het uitwisselen van ervaringen tijdens de tweejaarlijkse bijeenkomsten tussen alle dorpsraden en gemeente, in de weg.

8. **Rol kern- en inhoudelijk wethouder:**

Het verschil tussen de rol van de kern- en inhoudelijk wethouder is te onbekend of onduidelijk is bij zowel dorpsraden als raadsleden.

9. **Betrokkenheid van de gemeenteraad:**

Raadsleden onderschrijven het belang van dorpsraden, maar zij gaan verschillend om met de adviezen en input van de dorpsraden naar gelang de representativiteit en omvang van de dorpsraad.

10. **Meerwaarde van dorpsraden:**

De dorpsraden zien hun meerwaarde voor het dorp op meerdere facetten, zoals concrete resultaten en hun bijdrage aan de leefbaarheid en grotere betrokkenheid van inwoners. Ook de gemeente -inclusief gemeenteraad- ziet de meerwaarde van de dorpsraden.

I.II.2 Aanbevelingen

Aanbevelingen voor het college en de ambtelijke organisatie:

1. **Rollen van de dorpsraden:**

Werk de nieuwe samenwerkingsafspraken tussen gemeente en dorpsraden nader uit op elementen die nu nog ontbreken of onduidelijk zijn in de afspraken uit 2019, zoals wat verwacht mag worden van de invulling van de adviesrol, van het 'proactief informeren', of een antwoord op hoe met het 'gewicht' van advies om te gaan. Stel een afwegings-mechanisme op met als doel om duidelijkheid te scheppen welke onderwerpen aan dorpsraden worden voorgelegd en hoe de besluitvorming plaatsvindt, zodat de rol en mate van zeggenschap van de dorpsraden duidelijk is. Uitgangspunten zijn transparantie, betrokkenheid en representativiteit. Een voorbeeld is opgenomen in bijlage III.5. Neem de rol van de dorpsraden op in de nieuw op te stellen participatieverordening.

2. **Gewicht van adviezen:**

Wees duidelijk naar de dorpsraden over het gewicht van hun adviezen versus die van andere partijen in het dorp, zoals sportverenigingen en kerkgenootschappen.

3. **Zorg voor een duidelijke communicatie en afspraken over rollen:**

In samenhang met aanbeveling 1, maak heldere afspraken over de communicatie richting dorpsraden. Maak duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en wat de rollen zijn; vak-afdeling, inhoudelijk wethouders en/ of kernwethouder en communiceer ook daarover. Leg in de samenwerkingsafspraken vast wat van de gemeente verwacht mag worden qua participatie bij inwonersideeën: de gemeente gaat niet overnemen of per definitie de 'trekker' zijn van ideeën vanuit de dorpen (wellicht integendeel).

Zorg voor een goede duiding van de nieuwe afspraken met de dorpsraden binnen de organisatie, zodat afdelingen niet qua participatie hun eigen trajecten volgen.

4. **Zorg voor een goede dienstverlening:**

Maak intern duidelijke afspraken over reactietijden en de kwaliteit van de reacties naar dorpsraden (maar ook naar anderen). 'Nee' is ook een antwoord.

Neem de positie van dorpsraden in acht, het zijn veelal vrijwilligers die overdag werken, zodat bijvoorbeeld overdag afspreken niet haalbaar is.

In algemene zin: verbeter de dienstverlening door interne communicatiekanalen te optimaliseren (gebruik van email versus Teams bijvoorbeeld) en door centraal contacten te registreren via een clientmanagementsysteem.

5. **Verantwoording naar de gemeente:**

Maak een keuze in hoe om te gaan met de verantwoording op basis van de Subsidieregeling Kernenbudget Altena. Kies óf voor een rapportageplicht aan de gemeente op de besteding van de subsidies óf maak concrete afspraken met de dorpsraden over de nakoming van de algemene publicatieplicht. Verhelder de Subsidieregeling of en zo ja hoe, naar de gemeente verantwoording dient plaats te vinden.

6. **Verantwoording naar het dorp:**

Maak afspraken over een minimale set van eisen waaraan de verantwoording naar de dorpen moet voldoen (denk aan het hebben van een website, actuele informatie over bestuur, de jaarlijkse vergadering inclusief recente notulen, financiële verantwoording over het afgelopen jaar/begroting lopende jaar e.d.).

Aanbevelingen voor de gemeenteraad:

1. **Betrokkenheid:**

Zorg ervoor dat het college duidelijk vastlegt welke basisafspraken voor alle dorpsraden en de gemeente van toepassing zijn (dus de dorpsraad gaat wel over..., gaat niet over...), zodat de maatwerkruimte niet onduidelijk groot wordt.

2. **Weging van advies:**

Zorg ervoor dat inbreng en adviezen van dorpsraden op eenzelfde manier behandeld kunnen worden binnen de gemeenteraad. Vraag daarom bij twijfel door bij het college op duidelijkheid van informatie, wat betreft representativiteit van het advies voor het dorp.

Aandachtspunten voor de dorpsraden.

Het is niet aan de Rekenkamer de dorpsraden te adviseren. Wij denken dat er wel aandachtspunten tussen college/organisatie gewisseld zouden kunnen worden, die toezien op de volgende punten:

1. **Website en communicatie:**

Zorg voor een actuele website waarin activiteiten en informatie van de dorpsraden te vinden zijn¹. Neem ook het laatste nieuws op, inclusief datum. Een Facebook-pagina volstaat niet omdat niet iedereen op Facebook zit (en zeker jongeren al nauwelijks). Laat de communicatie richting gemeente lopen via primair de gebiedsregisseurs: zij zijn het aanspreekpunt. Escaleer desnoods richting hun teammanager als afspraken over tijdigheid en concreetheid van antwoorden niet worden nagekomen en accepteer via hen gegeven antwoorden op vragen en informatie. Het op zoek gaan bij anderen naar een beter antwoord, is dan niet de geëigende weg.

2. **Reflectie en training:**

Neem als dorpsraad tijd om te reflecteren op het eigen functioneren en opereren. Thema's om te bespreken kunnen zijn representativiteit, effectieve communicatie, en hoe dorpsraden elkaar kunnen versterken. Stel een deel van de subsidie van de gemeente beschikbaar voor training.

Gebruik de kennis en ervaring die aanwezig is bij de VKKNB om te komen tot professionalisering van de dorpsraad.

3. **Bewust zijn over rollen:**

Wees als dorpsraad bewust over de rol van de dorpsraad versus gemeente. De gemeente is geholpen met voor het dorp (het collectief belang vertegenwoordigende) representatieve adviezen. Een advies kan gemotiveerd ter zijde worden gelegd. Wees ervan bewust dat de gemeente niet per definitie initiatieven over kan nemen.

4. **Onderbouwd advies:**

Geef bij advisering aan de gemeente duidelijk aan hoe (representatief) het advies en standpunt van de dorpsraad tot stand is gekomen, zodat de gemeente helder heeft hoe het algemeen belang van het dorp vertegenwoordigd is en terugkomt in het advies.

¹ Actuele informatie over bestuur, de jaarlijkse vergadering inclusief recente notulen, financiële verantwoording over het afgelopen jaar/begroting lopende jaar e.d. Zie bijlage III.6.

DEEL II. RAPPORT VAN BEVINDINGEN

o. Inleiding

o.1 Aanleiding

Jaarlijks brengt de Rekenkamer Altena één of meerdere onderzoeken uit ter ondersteuning van de gemeenteraad in zijn kade stellende en controlerende rol². Het onderwerp 'dorpsraden' is tijdens een avond met vertegenwoordigers uit de fracties op 23 april 2024, als mogelijk onderzoek aangedragen. Dit onderwerp ligt in het verlengde van de al in 2022 gestelde vraag in het kader van de inventarisatie voor de groslijst, 'wordt de kracht van de samenleving voldoende gebruikt?' (van buiten naar binnen werken) en het eerder aangedragen onderwerp 'burgerinitiatieven'.

De dorpsraden vormen voor de gemeenteraad een belangrijke informatiebron over hoe er in de dorpen over zaken wordt gedacht. Tegelijkertijd vragen raadsleden zich af hoe representatief de inbreng is van een dorpsraad, voor alle meningen in het dorp. Daarom hebben vertegenwoordigers uit de fracties dit als mogelijk onderzoeksonderwerp genoemd. Vanuit de behandeling van een conceptvoorstel in het Presidium (25 juni 2024), zijn nog suggesties meegegeven die zijn meegenomen in het vervolg van het onderzoek.

o.2 Doelstelling, vraagstelling en onderzoeksaanpak

Doelstelling

De **doelstelling** van het onderzoek was het bieden van inzicht in het beleid van de gemeente Altena omtrent het kerngericht en dorpsgericht werken, daarnaast inzicht te bieden in de vorm en inzet van de dorpsraden daarbij en de rol van de gemeente. Tot slot was het doel handvatten te bieden voor verbeteringen.

Vraagstelling van het onderzoek:

Hoe dragen de dorpsraden bij aan kerngericht werken?

Vraagstelling

De doelstelling is vertaald naar de volgende vragen:

Visie, kaders en beleid

- 1) Welke visie en uitgangspunten heeft de gemeente op het gebied van kerngericht werken?
- 2) Hoe maken de dorpsraden daar onderdeel van; hoe zijn deze vertaald naar de werkwijze en spelregels voor de dorpsraden?

Inrichting van de dorpsraden

- 3) Welke dorpsraden zijn er?
- 4) Hoe zijn zij georganiseerd qua governance (rechtsvorm (stichting/vereniging), aantal en rollen bestuursleden), bekostiging (subsidie) en uitgaven?
- 5) Hoe worden de besluiten binnen de dorpsraden genomen en welke invloed hebben inwoners op deze besluiten?

² Ex art. 81 Gemeentewet.

Uitvoering: de rol van de dorpsraden

- 6) Welke rollen hebben de dorpsraden?
- 7) Hoe kiezen de dorpsraden waar zij richting gemeente van zich laten horen, hoe verantwoorden de dorpsraden zich richting gemeente en inwoners?

Uitvoering: de rol van de gemeente

- 8) Hoe kiest de gemeente waar zij richting dorpsraden van zich laat horen; welk afwegingsmechanisme wordt door de gemeente gehanteerd over wat en hoe aan dorpsraden voor te leggen?
- 9) Hoe zijn de dorpsraden verankerd in de gemeentelijke organisatie (processen)? Hoe gaat de ambtelijke organisatie met de dorpsraden om?
- 10) Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeente (organisatie), college en dorpsraden?

Rol van de raad

- 11) Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeenteraad richting de dorpsraden vice versa? Hoe vinden deze elkaar?

Resultaat

- 12) Welke concrete resultaten zijn door de dorpsraden behaald?
- 13) In hoeverre worden de adviezen van de dorpsraden door de gemeente opgevolgd?
- 14) Welke invloed hebben de (adviezen van de) dorpsraden op gemeentelijke besluiten?
 - a. Leidt de input van dorpsraden tot betere besluitvorming/besluiten?
 - b. Leidt de input van dorpsraden tot betere raadsbesluiten?

Toekomst

- 15) Welke knelpunten/uitdagingen ervaren/zien dorpsraden in hun functioneren c.q. voor de toekomst?

Aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode augustus 2024 tot en met maart 2025. Het onderzoek is gestart met een startgesprek (zie bijlage III.1) en met documentenstudie van relevante documenten. Een volledige lijst van de geraadpleegde documenten is terug te vinden in bijlage III.2.

Een enquête is uitgezet waaraan 9 van de 13 dorpsraden hebben hieraan deelgenomen. In de enquête werd op hoofdlijnen gevraagd naar de inrichting, hoe men nu de taken uitvoert, hoe de samenwerking met gemeente en andere partners is en welke resultaten zijn geboekt.

Tot slot zijn er interviews uitgevoerd met de belangrijkste actoren, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Binnen de gemeente is er naast gesprekken met een afvaardiging van de raad en met verantwoordelijken in de ambtelijke organisatie, gesproken met de verantwoordelijk wethouder. Daarnaast zijn er vier gesprekken geweest met vertegenwoordigers van vier dorpsraden. Voor een volledig overzicht van de gesprekspartners, zie bijlage III.1.

In de volgende hoofdstukken zijn de bevindingen op de onderzoeksvragen per hoofdstuk weergegeven.

1 Visie, kaders en beleid

1.1 Visie en uitgangspunten op gebied van kerngericht werken

Vraag 1: Welke visie en uitgangspunten heeft de gemeente op het gebied van kerngericht werken?

De gemeente Altena is 1 januari 2019 ontstaan vanuit de gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem. Op dat moment waren er 10 dorpsraden van de verschillende voormalige gemeenten en drie in oprichting. In de overige dorpen werd gebouwd aan een netwerk met buurtgroepen, of met inwoners die op een thema betrokken (wilden) zijn³. Op dat moment was er geen beleidskader of visie rond kerngericht werken.

Vanaf 1 augustus 2019 is het zogenaamde *Programmateam kerngericht werken* ingericht, bestaande uit twee gebiedsregisseurs en één programmamanager. Zij hebben de werkwijze en de 'spelregels' van het kerngericht werken opgesteld en zijn de netwerken in de kernen gaan opbouwen.

I Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie

Een eerste kapstok voor het kerngericht werken is de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* (Programmateam bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken september 2021; door het college vastgesteld, zie bijlage III.4). Daarin is de rol van de dorpsraden in de gemeente geduid. Kerngericht werken "betekent dat de betrokken organisaties als partners samenwerken aan de leefbaarheid van een dorp/wijk. De onderwerpen kunnen per dorp of wijk verschillen en zijn afhankelijk van de wensen en behoeften inwoners en de partners in de kern of de wijk". De notitie definieert een dorpsraad als:

Een dorpsraad bestaat uit een groep vrijwilligers. Zij zetten zich samen in om de algemene belangen van de inwoners in hun dorp te behartigen. De raden zijn geen extra bestuurslaag of politiek orgaan. [...] en

Het hebben van een dorpsraad is [...] niet 'verplicht'. Het is wenselijk voor de continuïteit en voor de verbinding met de inwoners (duidelijke structuur en binding met het dorp).

Het Programmateam is inmiddels opgeheven. Kerngericht werken is in de lijn ingedaald en geen programma meer (zie sub-§4.2.1).

In de huidige bestuursperiode is de lijn van bovenstaande notitie vastgehouden: In het Bestuursakkoord 2022-2026 staat: "We geven uitvoering aan het programma bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken, conform de vastgestelde uitvoeringsagenda van de notitie 'Bestuurlijke vernieuwing in actie'".

II Een andere kapstok voor het kerngericht werken is het *Dienstverleningsconcept*:

Op basis van het dienstverleningsconcept van de gemeente, heeft de gemeente zes zogenaamde serviceformules met klantwaarden (wat mag de 'klant' van ons verwachten?) geformuleerd. Samenwerken is er één van¹.

Samenwerken

Opgaven realiseren, initiatieven ondersteunen

**Gezamenlijk belang | netwerken |
uitnodigend besturen | rolduiding**

³ Notitie Eerste rapportage en stand van zaken kerngericht werken. December 2019. Programmateam kerngericht werken: "de bestaande dorpsraden zijn georganiseerd als vereniging en vragen over het algemeen een kleine lidmaatschapsvergoeding (tussen de € 0,00 en € 5,00). Over het algemeen is het bereik (lidmaatschap en dus directe vertegenwoordiging) in de dorpen groot".

Het gaat bij Samenwerken over het oppakken en afwegen van initiatieven van een inwoner, ondernemer, stichting, vereniging, buurt of dorpsraad in de samenleving. De serviceformule beschrijft dat het als gemeentelijke organisatie voor een goede uitvoering van 'Samenwerken' belangrijk is focus te leggen op: *"Duidelijkheid over rollen, verantwoordelijkheden en financiering in samenwerkingsprojecten, opbouwen en onderhouden van relaties en netwerken (accounthouderschap breed), regelmatig contact leggen, overzicht hebben van trajecten (en de planning daarvan) en processen met als doel proactief te kunnen werken, bestuurlijke rugdekking en draagvlak bespreken voor ieder project, heldere visie op participatie en samenwerking uitdragen en prioriteiten blijven afstemmen"*. Deze serviceformule gaat ook over bewoners-initiatieven.

Daarnaast zijn er formules voor standaard dienstverlening, dienstverlening op maat, beheer en onderhoud, handhaven en Interne dienstverlening.

Respondent in interview

"Dat het duidelijk moet zijn wat de rol van de gemeente is en wat je van elkaar mag verwachten, is van belang omdat er nog wel eens gedacht wordt dat als er een idee is, de gemeente dat gaat trekken".

Het Dienstverleningsconcept vormt de basis voor het gesprek met de dorpsraden en wat de rollen van de dorpsraden zélf kunnen zijn, afhankelijk van wat er speelt.

Op weg naar de participatieverordening

Gemeenten zijn verplicht om per 1-1-2027 een participatieverordening te hebben. Dit wordt een overkoepelende verordening die de *brede* participatie aangaat die aangeeft hoe de gemeente invulling geeft aan de participatie bij het ontwikkelen en evalueren van beleid. Hoe de relatie tussen de gemeente en dorpsraden hierin wordt (opgenomen), is niet bekend.

1.2 Dorpsraden als onderdeel van het kerngericht werken

Vraag 2: Hoe maken de dorpsraden daar onderdeel van uit; hoe zijn deze vertaald naar de werkwijze en spelregels voor de dorpsraden?

De gemeente heeft in de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* aangegeven hoe dorpsraden onderdeel uitmaken van het kerngericht werken. In de notitie staat wat van de dorpsraden verwacht wordt en welke (vijf) rollen zij kunnen hebben:

1. *Initiatiefnemer:*
Je hebt een idee en je hebt de gemeente nodig om het zelf uit te voeren.
2. *Samenwerkingspartner:*
Je werkt mee aan de uitvoering van een publieke taak: gemeente en dorps of wijkraad werken samen vanuit ieders verantwoordelijkheid.
3. *Adviseur (klankbord):*
De gemeente vraagt je om advies op haar plan of je hebt een goed idee om een gemeentelijk plan te verbeteren.
4. *Belangenbehartiger:*
Je komt op voor (onderbelichte) belangen.
5. *Procesbewaker:*
Je ontwerpt en monitort samen het proces waarbij alle betrokkenen hun stem kunnen laten horen'.

Een dorpsraad of wijkplatform heeft -aldus de notitie- de volgende 'taken':

- Gevraagd en ongevraagd advies geven aan gemeente en haar partners;
- fungeren als communicatiekanaal tussen gemeente en dorp of wijk, weten wat speelt in de kern;
- organiseren van de samenwerking met partners in kern of wijk en gezamenlijke afspraken maken;
- keuze te participeren in bewonersinitiatieven en werkgroepen;
- stimuleren en motiveren van inwoners tot het nemen van initiatieven.

In dezelfde notitie wordt over de dorpsraden aangegeven: "*de platforms (dorpsraden) fungeren [...] ook als katalysator voor een brede groep inwoners*". Tot slot geeft de notitie aan dat een dorpsraad maatwerkafspraken maakt met de Gebiedsregisseur per thema of project en over de onderwerpen waar bestuurlijk overleg gewenst is. Er wordt daarmee ruimte geboden aan de diversiteit in positionering en rolopvatting.

Om de verbinding tussen overheid en de kernen vorm te geven zijn in de notitie twee actiepunten opgenomen:

Thema: Dorpsraden en netwerken			
Regievoerder	Onderwerp	Actie	Wanneer
Gebiedsregie, dorpsraden	Kerngericht werken met de dorpsraden.	De gebiedsregisseur informeert de dorpsraad actief en vroegtijdig over ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorps- of wijkraad. Dat zijn in ieder geval ontwikkelingen die raken aan de leefbaarheid en samenhang in het dorp of de wijk.	Doorlopend
Gebiedsregie	Bijeenkomst vertegenwoordigers dorpsraden en netwerken.	Dorpsraden en gemeente hebben afgesproken samen met betrokken inwoners uit de netwerken thema's die overstijgend zijn aan de kernen met elkaar te bespreken en op deze wijze (gelijk) geïnformeerd te worden en kennis uit te wisselen. Bijvoorbeeld op thema's: woningbouw, energietransitie, sociaal domein en omgevingswet.	Twee à drie maal per jaar

Tabel 1: Actie per regievoerder

Ten slotte is in bijlage 1 van de betreffende notitie een zeer uitgebreide en concrete set van 'spelregels' op basis van een Blokkenschema opgenomen, de zogenaamde *Leidraad samenwerkingsafspraken*. Deze zijn opgenomen in dit rapport als bijlage III.4.

Concretisering Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie in voorjaar 2025

Op 30 september 2024 (zie hoofdstuk 4) is tussen de gemeente en de dorpsraden afgesproken dat de notitie *Bestuurlijke vernieuwing in actie* concreter gemaakt gaat worden door samenwerkingsafspraken op te stellen. Hiervoor is een werkgroep opgericht (zie §4.3). Deze notitie wordt tevens geëvalueerd vanwege de nieuwe Wet versterking participatie. Zowel binnen de organisatie als met een afvaardiging van de (nu twee) dorpsraden met de gebiedsregisseurs, zal dit vormkrijgen via een werkgroep. Dit zal ook meer helderheid bieden over wanneer de dorpsraden vanuit de gemeente waarbij worden betrokken. In het eerste kwartaal van 2025 zou er voor de dorpsraden helderheid moeten zijn⁴.

⁴ Bron: interviews.

2. Inrichting van de dorpsraden

2.1 Overzicht dorpsraden

Vraag 3: Welke dorpsraden zijn er?

De gemeente heeft 21 kernen en heeft 13 dorpsraden voor 15 kernen. In twee kernen is er dus een gezamenlijke dorpsraad. De huidige dorpsraden zijn:

Almkerk	Genderen	Uitwijk/Waardhuizen
Andel	Giessen/Rijswijk	Veen
Babyloniënbroek	Meeuwen	Werkendam
Drongelen	Nieuwendijk	
Eethen	Oudendijk	

In 2013 waren er 7 dorpsraden, waarvan 4 in de gemeente Aalburg⁵. In Aalburg waren er in 2015 al zes dorpsraden actief (Genderen al vanaf 2004) en alleen het dorp Wijk en Aalburg beschikte toen niet over een dorpsraad⁶. Dorpsraad Dussen heeft zich opgeheven in juni 2015 en ook Hank, Wijk en Aalburg en Woudrichem hebben geen dorpsraad (meer). Bij het ontstaan van de gemeente in 2019 waren er 10 dorpsraden, drie in oprichting. Dorpsraad Oudendijk is in juni 2020 geïnstalleerd⁷, Dorpsraad Uitwijk/ Waardhuizen in mei 2022⁸, Nieuwendijk en Werkendam bestaan beide circa 2 jaar. De eerste was ontstaan 'op verzoek' van de gemeente, de laatste is ontstaan als idee bij een businessclub (waardoor er ondernemers zitting in hebben).

Voor de kernen waar geen dorpsraad is, worden inwoners binnen de kern op een andere manier betrokken, bijvoorbeeld via de kerk, een sportvereniging of een ander inwoners-vertegenwoordigend platform. In Woudrichem is sprake van (sinds afgelopen november 2024 twee) 'vesting gouverneurs' die de vesting vertegenwoordigen. Verder is er een Bewonersbeweging Noordwaard⁹. Deze laatste lijkt -op basis van de informatie op de website-(die gaat tot enkele jaren geleden) weinig actief (meer).

2.2 Governance en financiering van de dorpsraden

Vraag 4: Hoe zijn zij georganiseerd qua governance (rechtsvorm (stichting/vereniging), aantal en rollen bestuursleden), bekostiging (subsidie) en uitgaven?

Governance rechtsvorm

De dorpsraden hebben een rechtsvorm van stichting (5) of vereniging (8). Het verschil is onderstaand geduid:

⁵ Zie bronnenlijst, onderzoek BZK/Necker van Naem 2013.

⁶ <https://www.altena.net/nieuws/2015-07-07-5734-geen-draagvlak-dorpsraad-wijk-en-aalburg>

⁷ <https://www.hetkontakt.nl/altena/228434/dorpsraad-oudendijk-officieel-geinstalleerd>

⁸ <https://www.altena.net/nieuws/dorpsraad-uitwijk-waardhuizen-een-feit-2022-05-13>

⁹ <https://denoordwaard.nl/>.

Stichting	Vereniging
Heeft alleen een bestuur, geen leden	Heeft zowel een bestuur, als leden
Bestuur kiest de eigen bestuurders	Bestuur wordt uit de leden gekozen; legt verantwoording af aan de leden bij de algemene ledenvergadering
Bestuursvergadering	Bestuursvergadering én Algemene ledenvergadering
Dorpsraden	Dorpsraden
- Babyloniënbroek^{VKKNB} - Giessen-Rijswijk^{VKKNB} - Meeuwen^{VKKNB} - Nieuwendijk - Oudendijk	- Uitwijk/Waardhuizen - Werkendam - Veen^{VKKNB} - Almkerk - Andel - Drongelen - Eethen^{VKKNB} - Genderen^{VKKNB}

Tabel 2: Rechtsvorm per dorpsraad en lidmaatschap VKKNB

De gemeente laat de keuze van de governance van een dorpsraad vrij. Vanuit de oude gemeente Aalburg waren het verenigingen. Het is aan de inwoners hoe zij zich organiseren. Daar komt bij dat de 'eis' stellen dat een dorpsraad een stichting zou moeten zijn, drempelverhogend zou kunnen werken. Wel wijst de gemeente erop dat als een dorpsraad een meer georganiseerd verband heeft, er meer kansen zijn op andere subsidies dan die van de gemeente (zoals Jantje Beton).

De dorpsraden met VKKNB zijn aangesloten bij de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant (VKKNB)¹⁰, die is opgericht om initiatieven van bewoners te ondersteunen en stimuleren. Deze vereniging draagt door uitwisseling van ervaringen en kennis en door advisering, activering en belangenbehartiging van en aan de dorpsraden, bij aan professionalisering.

Governance bestuur

De meeste dorpsraden hebben een bestuur met 4 of meer leden.

Naam Dorpsraad	Governance bestuur	
	Aantal bestuursleden	Bestuur
Almkerk	9	Dagelijks bestuur voorzitter, secretaris, penningmeester en 6 leden.
Andel	>4	Bestuursleden
Babyloniënbroek	>4	Bestuursleden
Drongelen	7	Voorzitter, secretaris, penningmeester, 4 bestuursleden
Eethen	5/4 ⁽¹⁾	Bestuur voorzitter, secretaris, penningmeester, 2 vacatures
Genderen	7	Bestuursleden
Giessen-Rijswijk	5	Bestuursleden
Meeuwen	6	Bestuur voorzitter, secretaris, penningmeester, 3 algemene bestuursleden, waarvan 2 vacatures (secretaris en penningmeester)
Nieuwendijk	4	Bestuur voorzitter, tweede voorzitter, secretaris en penningmeester, daarnaast 6 leden algemeen bestuur
Oudendijk	5	Afvaardiging 5 buurtverenigingen vormt "officiële bestuur" van de stichting. Voorzitter, secretaris, penningmeester, 2 leden
Uitwijk-Waardhuizen	5/2 ⁽²⁾	Bestuur (waaronder voorzitter) 1x in de 4 jaar gekozen door de inwoners ¹¹ .

¹⁰ <https://www.vkknnoordbrabant.nl/organisatie/doelstellingen>

¹¹ Het bestuur bestaat uit 5 vrijwillige dorpsbewoners, 2 uit Waardhuizen, 2 uit Uitwijk en 1 beslissende stem.

Naam Dorpsraad	Governance bestuur	
	Aantal bestuursleden	Bestuur
Veen	9/11 ⁽³⁾	Bestuur voorzitter, secretaris, penningmeester en 6 bestuursleden.
Werkendam	5	Bestuur voorzitter, secretaris, penningmeester en 2 bestuursleden.

⁽¹⁾ : Volgens opgave aan de gemeente (december 2024) 4, volgens de website 5.

⁽²⁾ : Volgens opgave aan de gemeente (december 2024) 2, volgens de website 5.

⁽³⁾ : Volgens opgave aan de gemeente (december 2024) 11, volgens de website 9.

Tabel 3: Aantallen en bestuur per dorpsraad (bron: websites/Facebook dorpsraden)

Een aantal websites verschillen qua opgave van het aantal bestuursleden ten opzichte van de opgave die de dorpsraden in december 2024 aan de gemeente deden. Mogelijk zijn de websites dus niet *up to date* (zie ook 3.2.2). Over het aantal keren dat het bestuur bij elkaar komt, is zo goed als geen informatie te vinden op hun websites of Facebookpagina. Wie in het bestuur zitten, is voor de benaderbaarheid van de dorpsraad relevant. Bij Dorpsraad Uitwijk-Waardhuizen staat dit niet op hun site, bij Andel, Babyloniëbroek en Genderen evenmin (Facebook/indirecte website), bij de dorpsraad Almkerk staat de helft van hun bestuursleden op de site.

De vraag is of de dorpsraden alle inwoners representeren. De dorpsraden zelf vormen qua bemensing geen afspiegeling van de kernen (de voorzitter en secretaris zijn doorgaans van hogere leeftijd, waar andere dorpsraadleden ook 30+ zijn).

Financiering en uitgaven van dorpsraden

Dorpsraden krijgen (I) subsidie en een aantal vraagt (II) geld voor het lidmaatschap. Verder zijn er (III) indirecte inkomsten mogelijk.

I Subsidie

De dorpsraden krijgen een jaarlijkse **subsidie** via de Subsidieregeling Kernenbudget Altena¹². Het subsidieplafond wordt jaarlijks vastgesteld (nu € 1.575 per dorpsraad).

Subsidie kan (uitsluitend) worden verstrekt voor de organisatiekosten van de dorpsraad.

Hierbij gelden als eisen dat de dorpsraad:

- De kern(en) vertegenwoordigt en inwoners van de kern(en) activeert op maatschappelijke opgaven;
- Toegankelijk is voor alle inwoners in hun kern(en);
- Naar hun kern(en) verantwoording aflegt over activiteiten en besteding door middel van openbare vergaderingen en publicaties. "Toegankelijkheid voor alle inwoners van hun kern(en) en de wijze van verantwoording richting de inwoners zijn beschreven in de oprichtingsakte van de dorpsraad".

Hoe dit feitelijk verloopt is onderdeel van onderzoeksvraag en komt terug in hoofdstuk 3.

Op incidentele basis hebben dorpsraden ook subsidies ontvangen (voorbeeld Postcodeloterij¹³).

// Lidmaatschapsgelden

Van de dorpsraden kan men in geval van een vereniging lid worden. Het aantal leden verschilt uiteraard met het aantal inwoners, ook de lidmaatschapsgelden verschillen, zie tabel 4.

¹² Bron: de schriftelijke vragen uit januari 2024. Subsidie waarmee structurele activiteiten zoals van de Oranjeverenigingen, 4 mei comités, timmerdorpen, en onderhoud muziekkiosken ondersteund worden.

¹³ https://www.dorpsraad-eethen.nl/images/Bestuur/Vergaderingen/2022-03-07_Verslag-ALV-Dorpsraad-Eethen.pdf

Dorpsraad	Aantal leden	Kosten lidmaatschap
Almkerk	417	€ 5,00 pp per jaar
Andel	185 gezinsadressen	€ 5,00 per jaar
Babyloniënbroek ⁽¹⁾	150	0
Drongelen	?	€ 5,00 pp per jaar
Eethen	430	€ 2,00 per gezinslid (vrijblijvend per gezin)
Genderen	300	€ 2,50 pp per jaar

⁽¹⁾ : Stichting

Tabel 4: Lidmaatschapsgelden en aantal leden per dorpsraad.

De opbrengsten verschillen hiermee ook: Dorpsraad Genderen¹⁴ heeft een opbrengst van circa € 750 per jaar, Vereniging Dorpsraad Almkerk heeft een opbrengst van circa € 2.000¹⁵.

III Overige indirecte financiering

- **Subsidieregeling Kernenbudget Altena:**

Deze regeling kan ook ingezet worden als eenmalige subsidie voor bewonersinitiatieven, dus gericht zijn op activiteiten van natuurlijke personen, verenigingen of stichtingen, gericht op de verbetering van het woon-, werk- en/of leefklimaat in de gemeente, op kern-, straat-, buurt- of wijkniveau. De dorpen kunnen hiermee dus indirect ook financiering ontvangen.

- **Inwonersbudget:**

Het inwonersbudget van € 50.000 in 2024 is een éénmalig project en staat los van het Kernenbudget. Het budget is eenmalig en moet ingezet worden voor een idee dat past binnen een van de drie thema's: elkaar verder helpen, elkaar samenbrengen of elkaar ondersteunen.

De uitgaven van de dorpsraden betreffen organisatiekosten (administratiekosten, website (hosting), bank- en bestuurskosten, evenementen, informatieavonden / (alg) ledenvergadering etc.). Dorpsraad Almkerk is hier het meest actueel en transparant over op hun site.

2.3 Besluitvorming binnen de dorpsraden

Vraag 5: Hoe worden de besluiten binnen de dorpsraden genomen, standpuntbepaling en welke invloed hebben inwoners op deze besluiten?

De dorpsraden zijn verschillend georganiseerd en daarmee ook de besluitvorming. Inwoners hebben bij een aantal dorpsraden invloed op deze besluiten. In de enquête gericht aan de dorpsraden is hen hiernaar gevraagd (meerdere antwoorden mogelijk).

Hoe bepaalt u als dorpsraad het standpunt dat u wilt innemen?

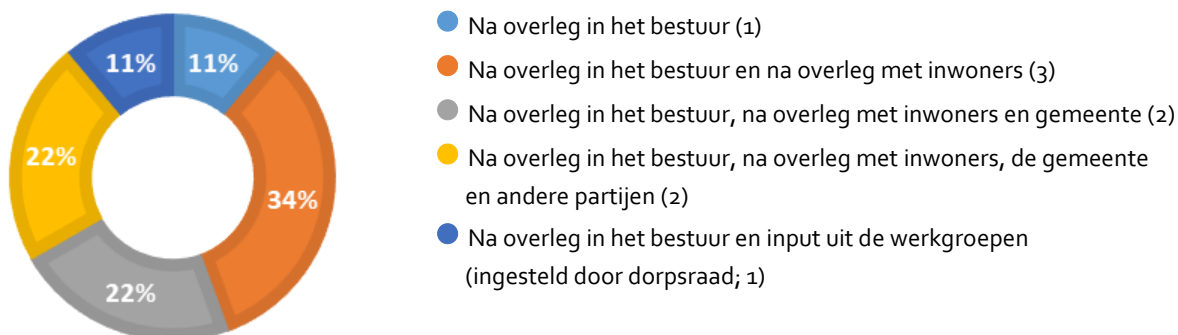

Diagram 1: Wijze waarop het standpunt wordt bepaald

¹⁴ Bron: genderendigitaal.nl.

¹⁵ Jaarrekening 2024 en begroting 2025: <https://dorpsraadalmkerk.nl/wp-content/uploads/2025/03/Dorpsraad-Almkerk-jaarrekening-2024-en-begroting-2025.pdf>

Inwoners hebben bij 7 van de 9 dorpsraden invloed op de standpunten van de dorpsraad. Het meest wordt het standpunt bepaald door het bestuur na overleg met de inwoners (3 van de 9 gegeven antwoorden). Bij 2 dorpsraden is dat ook op basis van overleg met de gemeente en bij nog 2 is dat ook na overleg met andere partijen.

Enkele dorpsraden hebben werkgroepen ingericht die zich richten op specifieke onderwerpen¹⁶. Nieuwendijk neemt het standpunt in met input van de werkgroepen. Verder is er bij enkele dorpsraden een overlegstructuur ingericht die de besluitvorming ondersteunt, met onder andere de buurtverenigingen.

¹⁶ Voorbeeld: de drie werkgroepen van Oudendijk: Verkeer, Groen en Wonen & Voorzieningen.

3. Uitvoering: de rol van de dorpsraden

3.1 Rollen van de dorpsraden in de praktijk

Vraag 6: Welke rollen hebben de dorpsraden?

Bezien vanuit de dorpsraden

In §1.2 zijn de rollen en taken op basis van de *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* (zie bijlage III.4) aangegeven. In de enquête gericht aan de dorpsraden is hen gevraagd naar hoe zij hun rol (en taken) zien (meerdere antwoorden mogelijk).

Grafiek 2: Rollen van de dorpsraden

Met name de *adviesrol*, *belangenbehartiger* en het zijn van *communicatiekanaal*, zien de dorpsraden als hun rollen. Uit de interviews blijkt dat de dorpsraden deze rollen het meest logisch vinden, vanuit hun kennis over/ ogen en oren in het dorp.

Respondent in interview

"Het is een taak van de dorpsraad om naar de goede personen te verwijzen. Als mensen vastlopen bij de gemeente proberen we dat aan te slingeren".

Als voorbeeld van (on)gevraagd advies bij de herinrichting van een rotonde. Als voorbeeld van belangenbehartiger/ lobby wordt het Parelplein¹⁷ genoemd, of het uitbaggeren van een vijver (wat inmiddels door de gemeente is gebeurd).

Het adviseren aan specifiek de gemeenteraad of andere organisaties, zien weinig dorpsraden als hun rol.

Bezien vanuit de gemeente

De verwachtingen over de rolinvulling lopen uiteen. De gemeente ervaart de rolinvulling van de dorpsraden niet altijd overeenkomstig met het beeld van de dorpsraden.

De interpretatie van de *adviesrol* blijkt nog wel eens verschillend. Enkele voorbeelden:

- De gemeente verwacht dat bij een Omgevingsvergunningaanvraag de dorpsraden zelf reageren; zij worden hierover niet proactief bevraagd. (In ieder geval enkele) dorpsraden verwachten dat wel;

¹⁷ Bron: interview dorpsraad.

- De gemeente verwacht dat bij regulier werk (bijvoorbeeld bij een beheer- en onderhoudsplan, met daarbij een 1 op 1 vervanging van een weg) een dorpsraad niet geconsulteerd hoeft te worden (daarentegen bij een herinrichting weer wel), een dorpsraad ziet dit anders.

Respondent in interview

"Dorpsraden zijn niet altijd dienend aan de participatieve democratie, sommige dorpsraden lijken soms meer op een politieke partij".

De rol van *belangenbehartiger voor de (collectieve) inwoners* wordt ook verschillend beleefd bij enkele dorpsraden. Een voorbeeld: een voorzitter van de dorpsraad die "op de stoel van een individu ging zitten", waarna deze als niet-belanghebbende werd aangeduid. Gevolg: ontevredenheid en slechtere samenwerking.

Vanuit de gemeentelijke gesprekspartners wordt onderkend dat meer kleuring gegeven moet worden aan verwachtingenmanagement bij in ieder geval de adviesrol: wat verwachten we van elkaar, wat gebeurt er vervolgens met die adviezen van de dorpsraad?

Afspraken over de rolinvulling

Over de (wederzijdse verwachtingen ten aanzien van) rolinvulling van de dorpsraden, is in september 2024 afgesproken dat er een afvaardiging van de dorpsraden met de gebiedsregisseurs in een werkgroep in gesprek gaat, om hierover tot nadere afspraken te komen. Er is tot dan dus nog géén standaardantwoord op de vraag wat de rol van de dorpsraden is en wanneer de dorpsraden worden betrokken, wanneer niet, wanneer ze beslissingsbevoegdheid hebben et cetera. De intentie is dat de afspraken voor alle dorpsraden hetzelfde zijn, maar er kunnen mogelijk toch verschillen zijn in aanpak - op basis van 'Dienstverlening op Maat'-, afhankelijk van de context van elke dorpsraad; er moet ruimte kunnen zijn voor maatwerk.

Eind 2024 zou een concept gereed zijn (wat niet is gebeurd); medio april 2025 volgt terugkoppeling van de werkgroep aan alle dorpsraden. De Rekenkamer heeft een concept van deze concretisering kunnen inzien. Op een aantal onderdelen vormt dit document inderdaad een aanscherping (op bijvoorbeeld op wat tijdig informeren behelst, de responstijd op mail/telefoontjes, de rol van de dorpsraden (vooral: wat zijn ze niet), dat plannen "anders" of "niet" tot ontwikkeling kunnen komen dan verwacht, rol kernwethouder et cetera).

3.2 Wijze van onderwerpkeuze en wijze verantwoording

Vraag 7: Hoe kiezen de dorpsraden waar zij richting de gemeente van zich laten horen, welk standpunt het daarbij inneemt en hoe verantwoorden de dorpsraden zich richting gemeente en de inwoners?

3.2.1 Wijze keuze van onderwerpen

Bezien vanuit de dorpsraden

Uit de enquête onder de dorpsraden blijkt dat de dorpsraden op verschillende manieren de **onderwerpen kiezen**, waar ze zich op richten.

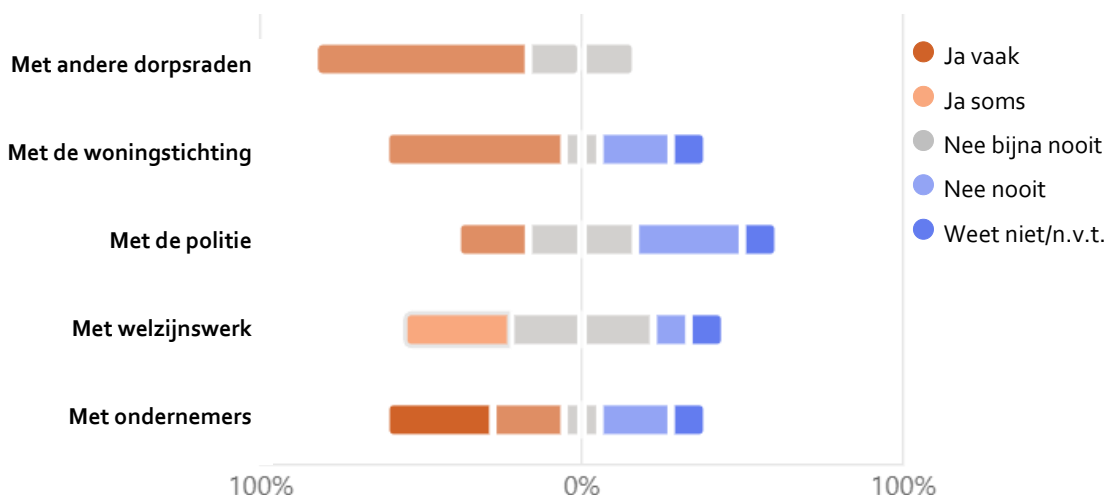
Hoe kiest u als dorpsraad op welke onderwerpen u zich wilt richten:

Diagram 3: Aantallen en percentages van bepaling onderwerpen waarop dorpsraad zich op richt

De dorpsraden kiezen overwegend samen met inwoners waar zij richting gemeente van zich laten horen, bij een derde van de dorpsraden kiest het bestuur. De rol van de gemeente bij de onderwerpkeuze is beperkt.

De keuze waar de dorpsraden zich richting de gemeente van laten horen en standpuntbepaling kan naast contacten met inwoners, ook vorm krijgen door contacten met andere organisaties. Vandaar dat de vraag gesteld is: *Heeft uw dorpsraad contact met andere organisaties:*

Grafiek 4: Andere gesprekspartners van dorpsraden

Uit de enquête (meerdere antwoorden mogelijk) blijkt dat de dorpsraden met meerdere partijen contact hebben (6 van de 9 soms), maar met name met andere dorpsraden en vaker met ondernemers (3 van de 9 vaak). Het minst is er contact met welzijnswerk en politie.

Respondent in interview

"Het overleg met alle dorpsraden en de gemeente wordt het liefst overgeslagen. Dit is vaak een oud-zeer-uurtje".

"Het centrale overleg met de dorpsraden is niet effectief en de sfeer is niet prettig".

Opvallend is dat 3 dorpsraden (van de 9 die reageerden) er bewust voor kiezen weinig contact te hebben met andere dorpsraden, vanuit negatieve ervaringen; sommige dorpsraden hebben zelfs géén overleg met andere dorpsraden, zie bijgaande quotes.

Wij hebben de dorpsraden gevraagd met welke andere organisaties er contact wordt onderhouden (open vraag): dit levert een breed scala aan verenigingen/organisaties op zoals: sportverenigingen, kerken, gemeente Waalwijk over windmolens, AFC, Oranjevereniging Juliana, Dorpsblad Aktu-Ael, kinderopvang, school, dorps huis, BIZ Businessparken Werkendam, BIZ Centrum Werkendam, WMI, Buurtpreventie etc...

3.2.2 Verantwoording

De dorpsraden dienen -aldus de Subsidieregeling Kernenbudget Altena- verantwoording af te leggen over activiteiten en besteding door middel van "openbare vergaderingen en publicaties". Wij zien dat de dorpsraden hier verschillend mee omgaan. De verenigingen kennen een verplichte algemene ledenvergadering, stichtingen niet. Uit de enquête blijkt dat 8 van de 9 dorpsraden die reageerden, een jaarlijkse bijeenkomst hebben voor inwoners, Uitwijk-Waardhuizen doet dit twee keer per jaar.

Kern	Openbare vergadering vereniging	Overige verantwoording	Website
Almkerk	Jaarlijks ALV en aansluitend openbare vergadering, vaak met een themabijeenkomst (zoals over het thema woningbouw).	2-3x per jaar nieuwsbrief ⁽¹⁾ , en mail, social media	Actuele uitgebreide financiële verantwoording
Andel	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst	Via mail en krant Aktu-ael	Facebook, gedateerd
Drongelen	Jaarvergadering (actuele notulen op de website)	1x per jaar nieuwsbrief ⁽¹⁾ , social media	
Eethen	Jaarlijks ALV	Organiseren bijeenkomsten, flyers rondbrengen	
Genderen	Jaarvergadering	Organiseren bijeenkomsten, flyers rondbrengen, social media	Indirecte website, zo goed als geen informatie
Kern	Openbare vergadering stichting	Overige verantwoording	Website
Babyloniënbroek	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst	Organiseren bijeenkomsten, mail, social media	Website werkt niet, summiere Facebookpagina, zeer gedateerd
Giessen-Rijswijk	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst	Organiseren bijeenkomsten, social media	Sinds 2025 werkende website, geen actueel nieuws
Meeuwen ⁽²⁾	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst?	? (Notulen jaarvergadering op de website zijn van 2017 en 2018)	
Nieuwendijk	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst	Organiseren bijeenkomsten, social media, krant	Facebook en sinds kort website (onbeveiligd), geen nieuws.
Oudendijk ⁽²⁾	?	Nieuwsbrief	
Uitwijk/Waardhuizen	1 of 2x per jaar Dorpsforum (dorpsvergadering), voor alle inwoners. Controlerend orgaan van het bestuur. Inspraak inwoners door actuele thema's aan te dragen en in de vorm van debat.	4x per jaar nieuwsbrief 1x per jaar enquête	
Veen ⁽²⁾	?	Social media	
Werkendam ⁽²⁾	Jaarlijkse bewonersbijeenkomst		

⁽¹⁾ : staan op betreffende website

⁽²⁾ : geen deelname aan de door de Rekenkamer uitgezette enquête

Tabel 5: Wijze van verantwoorden per dorpsraad (in onderscheid vereniging en stichting)

Zie voor het volledige overzicht van websites bijlage III.3.

Kop nieuwsbericht

Korte omschrijving van het te lezen nieuwsbericht. Dus een stukje van de inhoud en door op de knop lees meer te klikken komt het gehele nieuwsbericht naar voren!

LEES MEER

Bijna alle dorpsraden hebben een website waarop zij informatie opnemen inclusief

verantwoording. De verantwoording is uitgebreid bij Dorpsraad Uitwijk/Waardhuizen met statuten, de taken en bevoegdheden van het bestuur, de vergaderingen en besluitvorming etc.¹⁸. Alleen wie er in het bestuur zitten, staat er dan weer niet op. Dorpsraad Oudendijk is transparant over de overleggen, zij geven op hun website aan wanneer overleg met wie (besturen buurtverenigingen, werkgroepen en gebiedsregisseur) gehad te hebben, maar geen actuele agenda (geen agenda en het laatste nieuws dateert van februari 2024). Een enkele dorpsraad heeft alleen een Facebook¹⁹-pagina en/of summier en/of gedateerde informatie, zie bijgaande voorbeelden ter illustratie.

Met een frisse buurt de lente in!

februari 22, 2024

Notulen jaarvergadering

Op deze pagina worden de verkorte notulen van de jaarvergadering van de dorpsraad gepubliceerd. De notulen zijn in te zien door op onderstaande link te klikken bij het gewenste jaartal.

Notulen jaarvergadering
2018

Notulen jaarvergadering
2017

Tot slot zijn er quick-wins bij de websites, door bijvoorbeeld bij nieuwsberichten een datum te plaatsen.

Laadpaal in Drongelen

Vandaag is er in Drongelen een laadpaal geplaatst

In de enquête gericht aan de dorpsraden is gevraagd of zij alle **inwoners van het dorp bereiken**. Uitkomst: het bereik is wisselend: 6 van de 9 dorpsraden antwoorden positief, door inzet van bijvoorbeeld het dorpsblad Aktu-Ael en met flyers bij belangrijke gebeurtenissen. Specifieke zorg is er over het benaderen van jongeren tussen de 12 en 25 jaar en over de 'onderkant' van de samenleving. Niet iedereen kan bereikt worden.

Respondent in enquête

"Er zijn ook mensen die het niet interesseert. Wij proberen iedereen te bereiken maar het is voor ons ook vrijwilligerswerk en kunnen niet huis aan huis gaan informeren".

Verantwoording *naar de gemeente*, vindt niet plaats. De Subsidieregeling is ook niet duidelijk of dit moet.

¹⁸ <https://uw-dorpsraad.nl/wp-content/uploads/Statuten-Stichting-Dorpsraad-Uitwijk-Waardhuizen-2022.pdf>

¹⁹ Een aantal social-media platforms, waaronder het moederbedrijf van Facebook, heeft wijzigingen doorgevoerd ten aanzien van het moderatiebeleid. Nederlandse overheden trekken zich daardoor in toenemende mate terug van Facebook. Consumentengebruik van Facebook is na jarenlange groei, gedaald met 2% (2015-2025).

4. Uitvoering: de rol van de gemeente

4.1 De keuze voor inzet van de dorpsraden

Vraag 8: Hoe kiest de gemeente waar zij richting de dorpsraden van zich laat horen; welk afwegings-mechanisme wordt door de gemeente gehanteerd over wat en hoe aan de dorpsraden voor te leggen?

Afgelopen jaren is door de gemeente een groot aantal onderwerpen aan de dorpsraden voorgelegd, variërend van Warmtevisie, Mobiliteitsvisie, Woonvisie, gebiedsontsluitingswegen, vuurwerk, 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving', asielopvang, de Bergsche Maasveren, tot het veiligheidsbeleid.'

Uit de interviews zowel bij gemeente als dorpsraden maken we op dat er geen afwegings-mechanisme is wat (en hoe) aan de dorpsraden voor te leggen; het is niet altijd duidelijk waarbij dorpsraden betrokken kunnen worden. Afdelingen volgen nu nog vaak hun eigen trajecten qua participatie. Zie bijgaand quote.

Respondent in interview

"Misschien leven er ook twijfels in de organisatie: welke rol mag ik de dorpsraad geven? Hoeveel zeggenschap mogen zij hebben? Dit zou opnieuw geduid en in de organisatie gebracht moeten worden".

Dit moet beter en eenduidiger onder de aandacht worden gebracht, geeft ook de gemeente aan.

Uit de interviews/enquête bij zowel de dorpsraden als de gemeente blijkt dat dorpsraden het liefst aan de slag gaan met concrete behapbare initiatieven ('groen en grijs', dus het openbaar groen, inrichting openbaar gebied, leefomgeving, karakter van het dorp, wegen²⁰); dus niet met bijvoorbeeld het oplossen van overlast. Vanuit de gebiedsregisseur en het beleidsteam sociaal domein is er juist behoefte aan meer maatschappelijke onderwerpen en relevante initiatieven, zoals bijvoorbeeld meer omzien naar elkaar²¹. Ook sommige raadsleden geven aan het een gemis te vinden dat de dorpsraden zich bijvoorbeeld niet met onderwerpen in het sociaal domein bezighouden, zoals dementie en vereenzaming²².

De gemeente ervaart verschillen met hoe dorpsraden omgaan met wat aan hen voorgelegd wordt. De beleving is dat vaker dezelfde dorpsraden actief worden bij ideeën of voorstellen die vanuit de gemeente/gebiedsregisseurs worden aangedragen. Dorpsraden vullen hun rol dus niet alleen verschillend maar ook met verschillend elan in.

Tot slot blijkt uit de interviews dat er verschil van inzicht is over aan wie de gemeente wat voorlegt. De gemeente verwacht dat *naast* de dorpsraden ook de inwoners (of andere organisaties in een dorp, zoals kerkgenootschap, sportvereniging) benaderd kunnen worden, niet alle dorpsraden verwachten dat (en dat dus alleen zij namens de dorpen inbreng leveren). Vanuit het college worden de dorpsraden bij gevraagd en ongevraagd advies gezien als één van de gesprekspartners in een dorp, net zoals ondernemersverenigingen of sportverenigingen. Dorpsraadadviezen hebben daarmee niet een zwaarder 'gewicht'.

²⁰ Bron: de website van de dorpsraad.

²¹ Bron: interviews.

²² Bron: interviews.

4.2 Verankering dorpsraden in de organisatie

Vraag 9a: Hoe zijn de dorpsraden verankerd in de gemeentelijke organisatie (organisatorisch, qua processen)? Vraag 9b: Hoe gaat de ambtelijke organisatie met de dorpsraden om?

4.2.1 Organisatorische verankering

De gemeente geeft vorm aan 'bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken' via de drie gebiedsregisseurs. Zij maken onderdeel uit van team Samenleving. De dorpsraden hebben het meeste contact met de gebiedsregisseurs, die als eerste aanspreekpunten dienen, korte lijnen hebben en zorgen voor de verbinding. De gebiedsregisseurs faciliteren het gesprek en ontmoeting tussen gemeente en dorpsraden, zie §4.3. Zo vindt rechtstreekse communicatie plaats tussen dorpsraden en vakafdelingen als het gaat om een inhoudelijke vraag. Als zaken dreigen vast te lopen of er sprake is van een complexere vraag, dan kan de gebiedsregisseur zorgen voor een gecoördineerd overleg. Tot slot hebben de gebiedsregisseurs ook een signaalfunctie richting organisatie/college om te zien wat er binnen de dorpen speelt en wat politiek zou kunnen worden.

De gebiedsregisseurs hebben qua positie -meer uitvoerend- in team Samenleving een (onlogische) 'status aparte', omdat het team Samenleving verder het enige *beleidsteam* is op gebied van het sociaal domein (naast de vier uitvoerende teams).

Het cluster Dienstverlening heeft binnen het team de rol te adviseren en faciliteren om de zogenaamde serviceformules (zie §1.1) te vertalen naar de praktijk. De rol van de gemeentelijke Regisseur dienstverlening is de serviceformules te vertalen naar de praktijk, bijvoorbeeld ten aanzien van rolduiding: wat is de rol van de gemeente en hoe ziet de gemeente de rol van de inwoners.

4.2.2 Procesmatige verankering

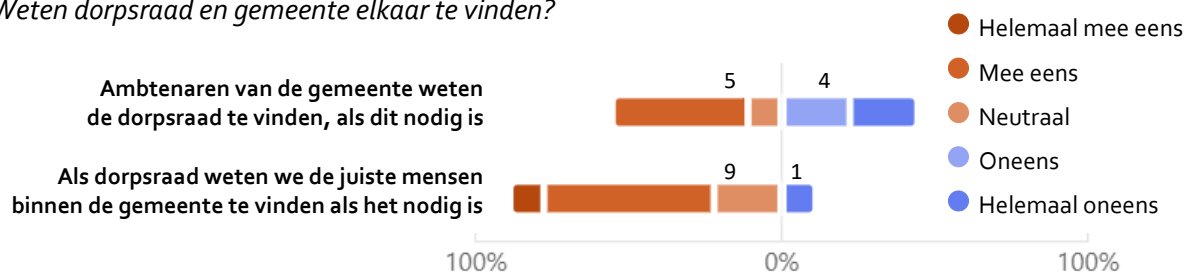
Bezien vanuit de gemeente

In §4.1 is dit punt al aan de orde gekomen. Uit de interviews blijken er qua procesmatige verankeringen verbeterpunten. Zo is bij de vak-afdelingen nog wel aanscherping van interne werkafspraken mogelijk (een voorbeeld: een mail die "7x wordt doorgestuurd"²³). De gemeente heeft geen clientmanagementsysteem. (Een degelijk systeem helpt klantgegevens up-to-date te houden en elk contact met klanten bij te houden. Het helpt daarmee 'kastje naar de muur' te voorkomen). Ook dossiervorming rond de dorpsraden kan nog verbeteren.

Bezien vanuit de dorpsraden

Voor de dorpsraden is de procesmatige verankering binnen de gemeente uiteraard lastig te beoordelen. We hebben enkele afgeleide vragen aan de dorpsraden gesteld:

Weten dorpsraad en gemeente elkaar te vinden?

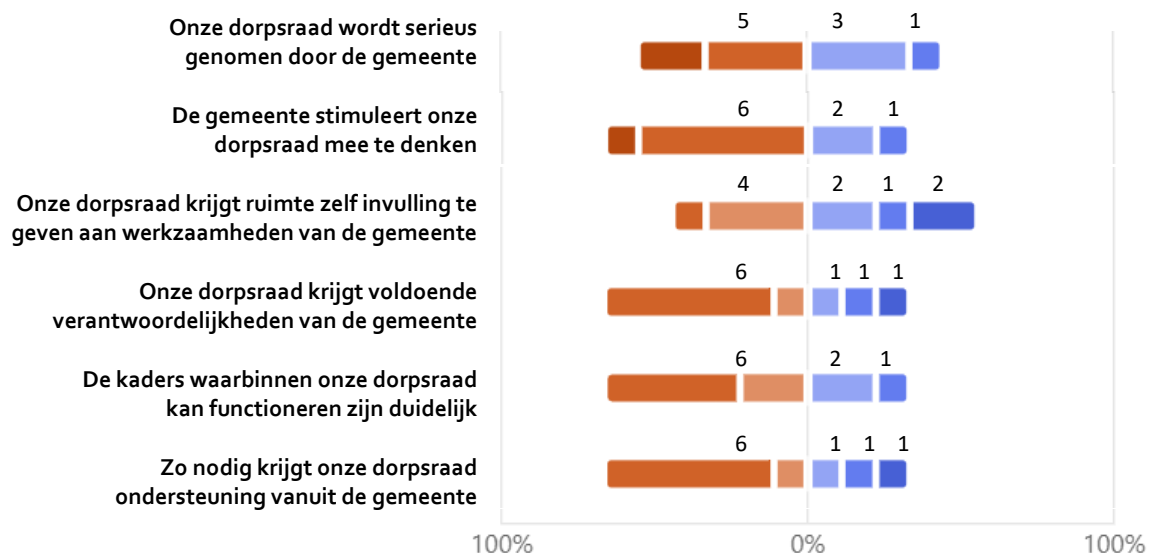
Grafiek 5: Reactie dorpsraden over elkaar kunnen 'vinden'

²³ Bron: interviews.

Uit de enquête onder de dorpsraden blijkt dat de dorpsraden de juiste medewerkers van de gemeente weten te vinden, als dat nodig is. Andersom hebben de dorpsraden een negatiever beeld over hoe medewerkers van de gemeente de dorpsraad weten te vinden als dat nodig is. Dit komt ook terug in de volgende paragraaf.

De procesmatige verankering hebben wij daarnaast (indirect) gevraagd aan de hand van een aantal stellingen, van 'warm' naar 'koud':

● Helemaal mee eens ● Mee eens ● Neutraal ● Oneens ● Helemaal oneens ● Weet niet/ n.v.t.

Grafiek 6: Reactie dorpsraden op stelling over verankering dorpsraden

In de enquête geven dorpsraden aan dat zij zich niet altijd serieus genomen voelen. Ook krijgen de dorpsraden niet altijd ruimte (of kunnen die krijgen) om zelf invulling te geven aan werkzaamheden van de gemeente (2 van de dorpsraden weten dit niet of geven aan "n.v.t.").

4.3 Communicatie en verhouding tussen gemeente en dorpsraden

Vraag 10: Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeente (organisatie), het college en de dorpsraden?

Bezien vanuit de dorpsraden

De communicatie en verhouding tussen gemeente en dorpsraden blijkt een 'major issue'. Wij gaan daarom in op vier elementen:

- 1) gestructureerd overleg (waaronder themasessie) tussen alle dorpsraden gezamenlijk en de gemeente
- 2) periodiek overleg tussen een dorpsraad en de gemeente
- 3) overige communicatie tussen dorpsraden en gemeente
- 4) overleg/communicatie bestuurlijk

ad 1) Gestructureerd overleg dorpsraden en gemeente

Twee keer per jaar is er contact tussen de dorpsraden en gemeente (gebiedsregisseurs) in een zogenaamde themasessie (bijvoorbeeld over dienstverlening). De voorzitters van de dorpsraden bepalen samen met de gebiedsregisseurs de agenda van deze themasessies.

Bij de themasessie van vorig jaar 30 mei (2024) tussen de dorpsraden en gemeente, waren twee dorpsraden expliciet zeer ontevreden over de relatie met de gemeente. Dit lag vooral aan *verschil in verwachtingen over de rollen* van de dorpsraden. Tijdens deze themabijeenkomst zou gesproken worden over *Samenwerken in partnerschap*. Het 'laden' van dit thema kwam echter door de uitspraken van twee dorpsraden onvoldoende uit de verf²⁴. Tijdens deze bijeenkomsten zouden dorpsraden en gemeente elkaar beter kunnen leren kennen, van elkaar leren, elkaar versterken. Uiteindelijk is de toon dusdanig negatief geweest dat een aantal dorpsraden 'afhaakt(e)' en het hiervoor genoemde niet wordt bereikt. Het als dorpsraden gezamenlijk op elkaar reflecteren is nu niet georganiseerd of wordt niet gedaan.

Op 30 september 2024 is een nieuwe bijeenkomst gehouden.

Aandachtspunten gemeente gepresenteerd 30 sept. 2024

- Opvolging geven aan gemaakte afspraken en dit monitoren (terugbellen/mailen, communicatie in lopende dossiers etc.).
- Gebruik communicatiekanalen (o.a. email) en centraal registreren van contacten.
- Interne afstemming over contact bij multidisciplinaire vraagstukken.
- Expliciet maken van wijze van participatie bij nieuwe ontwikkelingen.
- Afstemmen verwachtingen bestuurlijke betrokkenheid.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de gemeente aandachtspunten aangegeven, de 6 serviceformules toegelicht en het eerdergenoemde aanbod gedaan door te praten over de rol/positie van de dorpsraden, wat deze rol betekent en wat de verwachtingen over en weer zijn, om daarmee concrete afspraken te maken over hoe samen te werken.

Zoals aangegeven in §1.2 is bij deze bijeenkomst afgesproken dat de notitie *Bestuurlijke vernieuwing in actie* concreter gemaakt zou worden. De concretiseringslag zou er het eerste kwartaal van 2025 moeten zijn²⁵.

Op 13 januari 2025 heeft een dorpsraad over het vervolg van die bijeenkomst (waar deze dorpsraad niet bij kon zijn) een brief gestuurd aan het college van B&W. Zij geven aan dat op 30 mei 2024 een bijeenkomst met wethouders was toegezegd, die niet heeft plaatsgevonden. De dorpsraad "betreurt het handelen van de gemeente in de samenwerking met de dorpsraden" en "ziet uit naar een dialoog met dorpsraden en de (uit te nodigen) wethouders in het voorjaar van 2025".

Ad 2) Periodiek overleg dorpsraad en gemeente

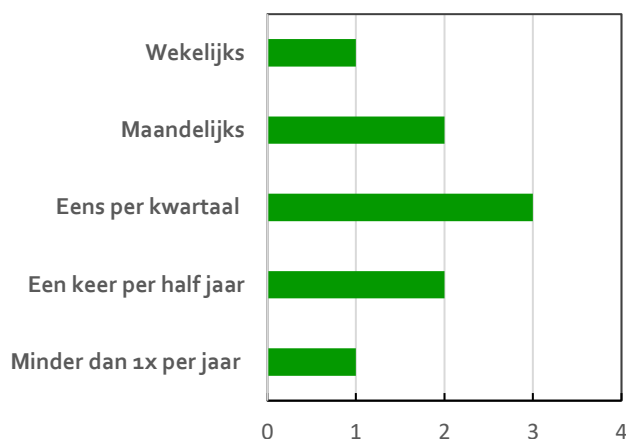
Er is ook periodiek overleg tussen de gemeente en een dorpsraad.

In de enquête aan de dorpsraden is gevraagd naar hoe vaak zij overleg hebben met de gemeente, waar dan over wordt gesproken en hoe constructief het overleg is.

Van de 9 dorpsraden die reageerden, hebben de meeste dorpsraden eens per kwartaal overleg met de gemeente, zie grafiek 7. Eén dorpsraad heeft wekelijks contact, een andere dorpsraad minder dan 1x per jaar. Bij deze laatste dorpsraad is de inhoud van het overleg anders dan bij de andere: het overleg gaat met name over "gebrekkige communicatie en betrokkenheid".

²⁴ Bron: interviews.

²⁵ Bron: interviews.

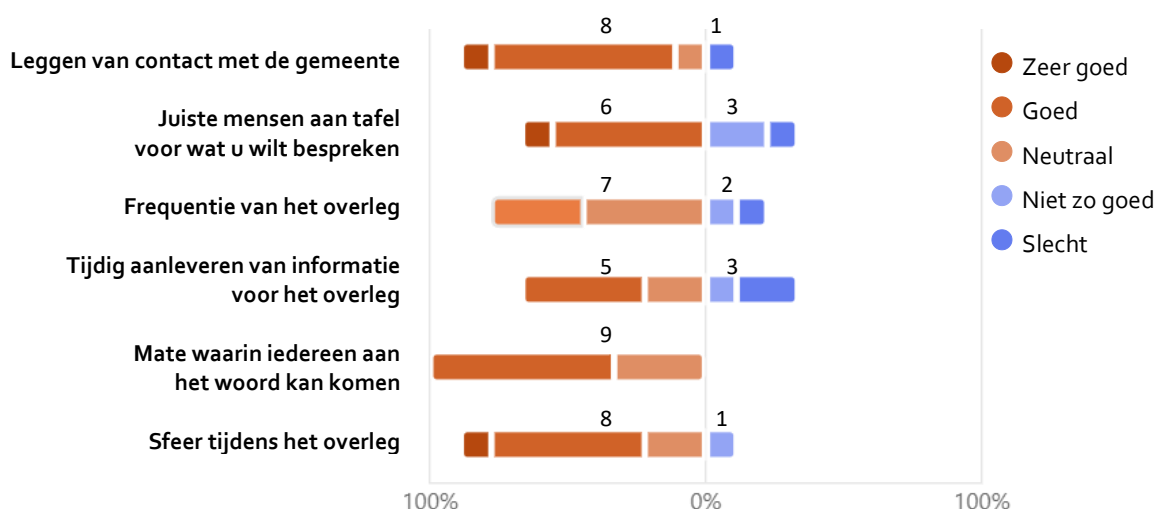

Bij de andere dorpsraden wordt gesproken over wat er speelt in de kern (8x geantwoord), over vragen van de dorpsraad (6x), (bestaand) beleid van de gemeente (6x geantwoord), diverse lopende zaken. Bij twee dorpsraden gaat het contact ook over financiën en bij één ook over lopende initiatieven vanuit de dorpsraad en/of inwoners.

Grafiek 7: Frequentie overleg dorpsraden met de gemeente

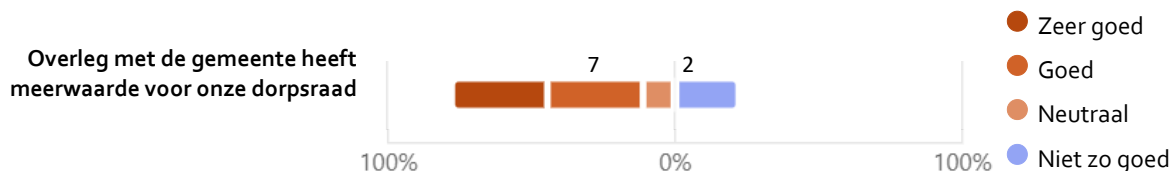
De dorpsraad die de enquête negatief heeft ingevuld, wilde eens per kwartaal om tafel met de gebiedsregisseur. Sinds er punten op tafel kwamen waar de dorpsraad en gebiedsregisseur het niet over eens konden worden, zit de dorpsraad liever met het college om tafel. "Het contact met collegeleden is redelijk regelmatig²⁶".

De mate waarin het overleg constructief is, is af te lezen aan deze antwoorden:

Grafiek 8a: Mening dorpsraden over overleg met de gemeente

Uit de enquête blijkt dat dezelfde dorpsraad die minder dan 1x per jaar overlegt met de gemeente, ook het meest ontevreden is over het overleg. Deze dorpsraad vindt de sfeer aan tafel niet goed, beoordeelt de frequentie als slecht en het tijdig aanleveren van informatie ook als slecht.

Grafiek 8b: Overall mening dorpsraden over overleg met de gemeente

²⁶ Bron: interviews.

Uit de enquête blijkt dat voor de overige dorpsraden het gestructureerd overleg met de gemeente constructief en van meerwaarde kan worden beschouwd, met een enkel verbeterpunt (tijdig aanleveren informatie, juiste mensen aan tafel).

Ad 3) Overige communicatie tussen gemeente en dorpsraden

Naast de enquête, bleek de Rekenkamer tijdens de interviews langer bij stil te moeten staan. Uit de interviews komt een negatiever beeld naar voren over de communicatie naar voren. Een dorpsraad kijkt er positief naar. *“Dat gebeurt in alle redelijkheid naar elkaar toe”*. Een andere dorpsraad geeft aan dat er goede ervaringen zijn als het aankomt op de samenwerking met de gemeente, maar dat dit vooral in de *uitvoering* zit, niet zo zeer in beleidsmatige participatie.

Twee andere dorpsraden zijn negatief: *“Samenwerking moet van twee kanten komen. De dorpsraad is op zoek naar een meer proactieve houding vanuit de gemeente. Nu moet de dorpsraad er altijd achteraan en dat kost veel energie”*. Straatverlichting wordt genoemd als voorbeeld waarbij een dorpsraad tevreden was met de samenwerking, maar dit wordt tegelijkertijd een “positief incident” genoemd.

Genoemd wordt verder dat antwoord op mails en vragen lang duren.

Dorpsraad in interview

“Nee kan ook een antwoord zijn, maar nergens op reageren is een ander verhaal”.

Een dorpsraad geeft aan met de “handen in het haar te zitten” en heeft al eens contact gezocht met de Nationale ombudsman om zich te laten adviseren hoe de samenwerking te verbeteren²⁷.

Nog enkele voorbeelden van de dorpsraden (ook uit de enquête):

- Niet informeren als iets wordt georganiseerd in het dorp (een zaalvoetbaltoernooi, een gemeentelijk onderzoek naar de zorgvraag van inwoners op de lange termijn; in de optiek van de dorpsraad te beperkte doelgroep bekeken²⁸);
- niet informeren dat er een bushalte kwam (“opeens staat die er dan”), terwijl de dorpsraad al lang streed voor beter vervoer in de kern;
- (te late) betrokkenheid bij het realiseren van een jongerenontmoetingsplek (JOP);
- (te late) betrokkenheid bij de dorpsvisie Almkerk (via de raad is vervolgens afgedwongen dat er een extra participatieronde werd georganiseerd).

Kernwoorden in de interviews zijn meer *proactief* informeren en *betrokkenheid* vragen van de dorpsraden.

Respondent in interview

“Het zou voor de gemeente gemakkelijk zijn om gebruik te maken van een dorpsraad, er zit zoveel kennis. [...] Maar in plaats daarvan huurt de gemeente bedrijven in voor onderzoeken en daar komt altijd de verkeerde conclusie uit”.

“In het begin werd de dorpsraad overal bij betrokken. Door interne verschuivingen binnen de gemeente is dat nu anders. Voorbeeld: dit jaar waren we opeens vergeten subsidie aan te vragen, terwijl we andere jaren hier altijd een reminder voor kregen”.

In hoofdstuk 1 (afspraken 2019) is als ‘actie’ opgenomen:

Regievoerder	Actie	Wanneer
Gebiedsregie, dorpsraden	De gebiedsregisseur informeert de dorpsraad actief en vroegtijdig over ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorps- of wijkraad. Dat zijn in ieder geval ontwikkelingen die raken aan de leefbaarheid en samenhang in het dorp of de wijk.	Doorlopend

Over de mate waarin de gemeente de dorpsraad over “ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorps- of wijkraad” actief informeert, verschillen klaarblijkelijk de meningen.

²⁷ Bron: interviews.

²⁸ Na contact van de dorpsraad met de lokale huisarts is er inmiddels een klein comité opgericht om te kijken welke zorgvraag er is en hoe deze beantwoord kan worden.

Bezien vanuit de gemeente

Zoals in de vorige paragraaf aangegeven, verloopt het contact tussen gemeente en dorpsraden over het algemeen via de gebiedsregisseurs, en **over het algemeen** in de ogen van de gemeente *goed*. De communicatie en verhouding is verder afhankelijk van de individuen, aldus zowel gemeente als dorpsraden zelf, soms ook van de governance, en ook van de verwachtingen die dorpsraden hebben van de samenwerking met de gemeente.

Ad 4) Overleg/communicatie bestuurlijk

In januari 2024 heeft de fractie van Progressief Altena schriftelijke vragen gesteld over 'van buiten naar binnen werken' en de dorpsraden. Uit de antwoorden van het college (15 februari 2024) blijkt dat er zich ondanks ondersteuning "nog regelmatig problemen in de communicatie voordoen". Het college geeft aan extra aandacht te zullen hebben voor een terugkoppeling na meedenksessies of participatiebijeenkomsten en van tevoren afstemmen van de verwachtingen. Verder geeft het college aan in de antwoorden op de vragen dat er voldoende capaciteit is om dorpsraden goed te ondersteunen en te faciliteren.

Binnen het college zijn er via het "Handboek college van B&W" procesafspraken gemaakt over communicatie met onder andere dorpsraden. Voor het college staan de dorpsraden meer op afstand. Er is een verschil tussen de *kernwethouder* en de *inhoudelijk wethouder*. Voor de gemeente is de inhoudelijk wethouder leidend, de kernwethouder wordt 'betrokken bij'.

De rol van de kernwethouder is vooral om te weten wat er leeft in de kern en dit eventueel mee te geven aan collega-wethouders die met inhoudelijke thema's bezig zijn²⁹. De kernwethouder is aanspreekpunt, gezicht voor een kern bijvoorbeeld tijdens de Sinterklaasviering of 4 mei. De kernwethouder bezoekt bijvoorbeeld ook een algemene ledenvergadering van de dorpsraden; bij de jaarlijkse gezamenlijke themasessie of bij een bijeenkomst met alle dorpsraden sluit de inhoudelijke wethouder wel aan.

Uit de interviews met raadsleden blijkt dat hen de rol van de kernwethouder en meerwaarde niet duidelijk is, anders dan "bij openingen te zijn", een stuk gastvrijheid en zichtbaarheid.

²⁹ Bron: interviews.

5. Communicatie en verhouding tussen raad en dorpsraden

Vraag 11: Hoe verloopt de communicatie/verhouding tussen de gemeenteraad richting de dorpsraden en vice versa?

Formele rol raad versus dorpsraden

Zoals uit hoofdstuk 1 blijkt, heeft de raad geen formele relatie met de dorpsraden. (De *Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie* is ook door het college vastgesteld).

Op een heidag in 2020 is onder raadsleden geïnventariseerd wat men verstonde onder 'uitnodigend bestuur' en hoe de raad hiermee verder wilde. Het leidde tot de vorming van een KleinSlimGroepje (KSG'tje) Uitnodigend Bestuur bestaande uit raadsleden en de portefeuillehouder bestuurlijke vernieuwing. In 2021 heeft het KSG'tje deze uitwerking gemaakt in de vorm van een 'wenkend perspectief' en concrete aanbevelingen. Het wenkend perspectief is dat inwoners de gemeente beleven als een partner om in en met de eigen leefomgeving een mooie en leefbare gemeenschap vorm te geven. Uitnodigend Bestuur is sindsdien een raadsagenda-onderwerp³⁰. Het KSG'tje heeft een uitleg gehad over kerngericht werken door de gebiedsregisseurs. Een uiting van uitnodigend bestuur vormt bijvoorbeeld het maandelijks kernbezoek van de raad. Het programma wordt samen met een dorpsraad en/of andere inwoners opgesteld.

Beeld raadsleden richting/over de dorpsraden

Het belang van de dorpsraden wordt door raadsleden onderschreven; hun aanwezigheid in de kernen en betrokkenheid vanuit participatieoogpunt worden belangrijk gevonden.

Raadsleden geven aan dat "het van alles kan zijn waar de dorpsraden mee kunnen komen", voor hen is het van belang dat dorpsraden hier zich senang bij voelen. Zij realiseren zich dat dorpsraden het met weinig geld en goedbedoelende vrijwilligers moeten doen. Voor raadsleden moeten dorpsraden zelf kunnen aangeven waar ze van zijn, welke rol ze vervullen en welke ambities ze hebben. En ook waar ze niet van zijn.

In algemene zin krijgt de gemeenteraad via het jaarverslag (heel summier) verantwoording over de (betrokkenheid van de) dorpsraden. Daarnaast bezoeken raadsleden bijeenkomsten van dorpsraden. Er bestaan ook directe lijnen tussen de dorpsraden en raadsleden, raadsleden zijn immers ook inwoners van de kernen. In de interviews wordt genoemd dat raadsleden met input van dorpsraden zaken soms politiek maken (bijvoorbeeld stellen van artikel 53 RvO-vragen, bellen van de organisatie).

Dit kan in sommige gevallen ook tot succes leiden, omdat het inwilligen van een klein verzoek dan "minder gedoe" oplevert. Het beeld is echter dat raadsleden zich doorgaans meer op de achtergrond houden en als toehoorder komen naar bijvoorbeeld een algemene ledenvergadering.

Raadsleden zijn kritisch over de mate waarin alle dorpsraden de belangen behartigen van alle inwoners in het dorp. Degene die in een bepaalde kern woont, weet vaak ook hoe de dorpsraad functioneert. Raadsleden informeren elkaar daarover, over de politieke partijen heen.

Respondent in interview

"Soms zitten er inwoners in de dorpsraad die verder geen klik hebben met de achterban. Dan moet je 'het geluid' van de dorpsraad ook anders wegen".

Dit betekent ook dat raadsleden het mandaat van een dorpsraad verschillend wegen. Zij kijken daarnaast naar het aantal leden/omvang en consulteren van de achterban. Raadsleden wegen ook het belang van dorpsraden bijvoorbeeld versus die van sportverenigingen verschillend.

³⁰ Bron: Uitnodigend Bestuur raadsopdracht; 22 november 2022.

Sommige gesprekspartners zien dorpsraden als “boven” de sportverenigingen, andere niet (zie ook §4.1).

De dorpsraden richting/over de gemeenteraad

Uit de interviews komt naar voren dat sommige dorpsraden de politiek weten te vinden, vooral als zij binnen de gemeente geen open deur hebben gevonden of een antwoord krijgen van de gemeente waarmee ze niet ‘blij’ zijn. Als voorbeeld noemt een dorpsraad beter begrip voor de dorpsraad en betere dienstverlening, waarover met fracties, wethouder en ambtenaren gesproken zou zijn. Een andere dorpsraad geeft aan dat het contact met de gemeenteraad vooral informeel is.

Respondenten in interview

“Een onderbouwd nee wordt niet altijd geaccepteerd. Soms moeten dorpsraden beter hun verlies nemen”.
“Het politiek shoppen komt voor bij alle dorpsraden”.

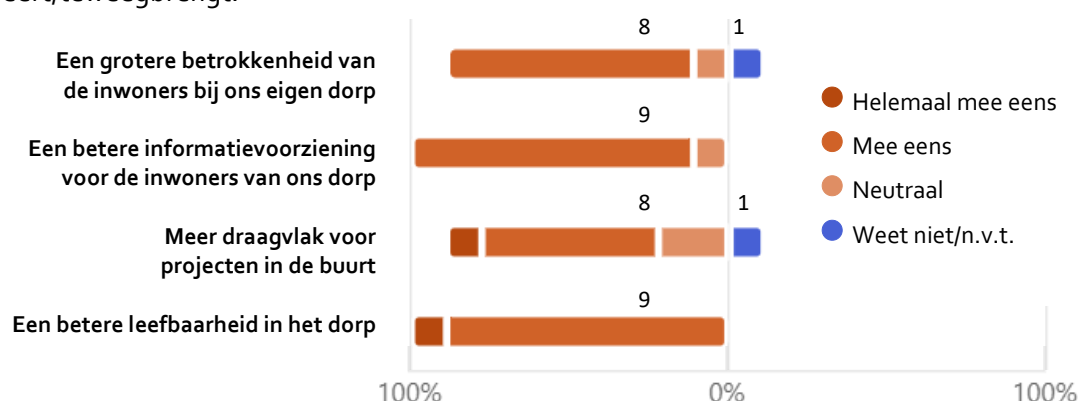
6. Behaalde resultaten van de dorpsraden

6.1 Resultaten van de dorpsraden

Vraag 12: Welke concrete resultaten zijn door de dorpsraden behaald?

Bezien vanuit de dorpsraden

In de enquête gericht aan de dorpsraden is gevraagd via stellingen wat een dorpsraad in het dorp realiseert/teweegbrengt:

Grafiek 9: Mening dorpsraden over wat een dorpsraad tweewegbrengt in hun dorp

De dorpsraden denken dat zij vooral invloed hebben op de verbetering van de leefbaarheid in het dorp en de informatievoorziening.

De wijkraden noemen desgevraagd een aantal voorbeelden van *concrete* resultaten:

- Almkerk: bijdrage aan AFC / buurtpreventie dorpschouw.
- Andel: onderhoud bij de Romboutstoren, aanleggen Jeu de Boules-banen.
- Babylonienbroek: wandelroute binnen/langs het dorp met pontje.
- Eethen: wandelpark met crossbaan en moestuin voor de school.
- Genderen: plaatsen tafeltennistafel en plaatsen voedseldeelkast.
- Giessen Rijswijk: realisatie Parelplein.
- Nieuwendijk: windmolens uit (de omgeving van) het dorp weggehouden.
- Uitwijk-Waardhuizen: 30 km campagne, initiatief nieuwe inwoners, verkeersbesluit Smitstraat Uitwijk.
- Werkendam: gezamenlijk met de gemeente betere fietsroute langs de Lange Wiep gerealiseerd. Daarnaast hopelijk snel oplossing parkeerprobleem.

Bezien vanuit de gemeente

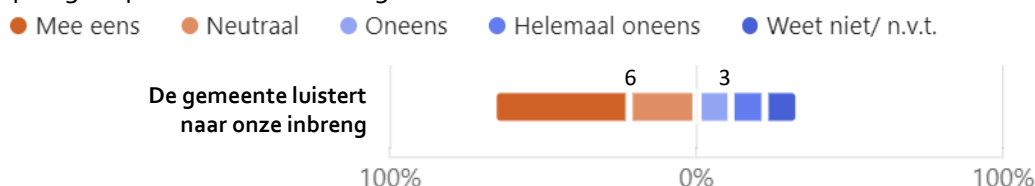
Vanuit de diverse gesprekspartners wordt een aantal voorbeelden van *concrete* resultaten genoemd:

- Eethen: realiseren pumptrack, met follow-up met schoolmoestuin.
- Giessen Rijswijk: meedenken over veiligheid rond Oud en Nieuw.
- Nieuwendijk: organiseert dat verenigingen het gesprek voeren over gegeven dat verenigingen alle aan dezelfde vrijwilligers trekken.
- Veen: eens in de 6 weken bijeenkomen van circa 80 mensen met een beperking in Dorpshuis Veen.
- Vier dorpsraden werken samen voor mensen met eenzaamheid.

6.2 Opvolging adviezen van de dorpsraden

Vraag 13: In hoeverre worden de adviezen van de dorpsraden door de gemeente opgevolgd?

In de enquête gericht aan de dorpsraden is hen gevraagd of zij vinden dat de gemeente de adviezen opvolgt c.q. luistert naar inbreng:

Grafiek 10: Mening dorpsraden of er naar hun inbreng wordt geluisterd

Dorpsraad in interview

"Hij/zij [gebiedsregisseur] gaat er vervolgens met de beste bedoelingen mee verder, maar vaak loopt dat ook vast en worden overleggen uitgesteld".

Eén van de dorpsraden geeft aan 'weet niet/n.v.t.'. Van de andere 8 dorpsraden zijn er 2 van mening dat niet wordt geluisterd naar de inbreng, 4 zijn van mening dat dit wel gebeurt, 2 staan er neutraal in.

In de interviews is uitgediept of de adviezen worden opgevolgd. Eén dorpsraad is daar positief over, andere zijn negatiever, zie bijgaande quotes. Vanuit de gemeente wordt de ontwikkeling van het MFA in Almkerk als voorbeeld genoemd van advisering waarbij de dorpsraad heeft meegedacht.

Dorpsraden in interviews

"Een dorpsraad heeft vaak goede ideeën over zaken in de kern, zoals oplossingen bij een ingewikkeld kruispunt, maar daar gebeurt vaak niks mee. Dan voel je je niet gehoord en dat is jammer".

"Aankaarten lost niets op. Je wordt van het kastje naar de muur gestuurd".

"De dorpsraad zit vol goede ideeën, maar wordt niet gehoord. En als de dorpsraad wel wordt gehoord, dan worden ze vervolgens alsnog aan de zijlijn gezet".

De gemeente geeft aan dat de adviezen net als adviezen van andere gesprekspartners in een dorp, gewogen worden.

6.3 Invloed van de adviezen van de dorpsraden

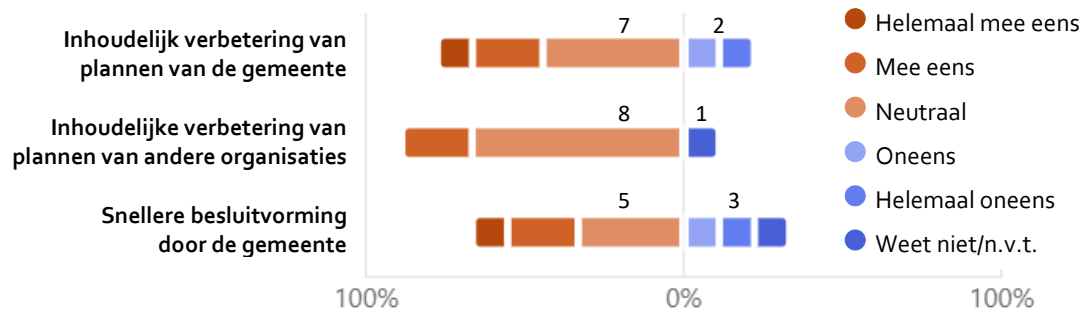
Vraag 14: Welke invloed hebben de (adviezen van de) dorpsraden op gemeentelijke besluiten?

a. Leidt de input van dorpsraden tot betere besluitvorming/besluiten?

b. Leidt de input van dorpsraden tot betere raadsbesluiten?

Bezien vanuit de dorpsraden

In de enquête gericht aan de dorpsraden is hen gevraagd naar al dan niet betere plannen en besluiten:

Grafiek 11: Mening dorpsraden over meerwaarde van hun dorpsraad op besluitvorming

Dorpsraden zijn op basis van de enquête over het algemeen redelijk positief over hun invloed op de kwaliteit van de gemeentelijke besluiten. Eén dorpsraad is sceptisch over de eigen invloed en verwacht geen inhoudelijke verbetering van plannen of snellere besluitvorming.

Bezien vanuit de gemeente

Vanuit de gemeente wordt als voorbeeld van betere besluiten de tarifiering van de pontjes bij Drongelen genoemd. "Dit was een duidelijk signaal, waardoor er toen een ander besluit is genomen door de raad". Een ander voorbeeld zijn de windmolens bij Drongelen/Genderen in Waalwijk. In Giessen-Rijswijk heeft de dorpsraad rond de fusie van de voetbal een belangrijke rol gespeeld. Er zijn ook voorbeelden waar het minder goed ging. De dorpsraad Oudendijk bijvoorbeeld startte goed met het doen van onderzoek/behoeftepeiling onder de inwoners maar later liep het proces spaak.

7. Knelpunten en uitdagingen voor de toekomst

Vraag 15: Welke knelpunten/uitdagingen ervaren/zien dorpsraden in hun functioneren c.q. voor de toekomst?

In de enquête gericht aan de dorpsraden is hen gevraagd of zij **voldoende bestuurders** kunnen krijgen voor hun dorpsraad. Een derde geeft aan dat zij onvoldoende bestuurders kunnen krijgen. Enkele dorpsraden geven aan dat dit juist niet gezien wordt als een uitdaging.

Hetzelfde antwoord wordt gegeven op de vraag of zij **voldoende vrijwilligers** kunnen krijgen, zij het dat twee van de drie andere dorpsraden betreffen. Dorpsraad Eethen kan zowel onvoldoende bestuurders vinden als vrijwilligers.

Grafiek 11: Percentages voldoende bestuur en vrijwilligers kunnen vinden

DEEL III. BIJLAGEN

III.1 Respondenten

Naam	Functie	Datum
<i>Startgesprek:</i> Peter Breukers Willem Ippel Wendy van Ooijen	Gemeentesecretaris Gebiedsregisseur Wethouder, portefeuillehouder voor o.a. kerngericht werken/bestuurlijke vernieuwing	23 sept. 2024
Ilona Fertoute	Regisseur dienstverlening	13 nov. 2024
Han-Willem Groeneveld	Manager Team Samenleving	13 nov. 2024
Isabelle Buvelot Willem Ippel Emile Dijkstra	Gebiedsregisseurs	13 nov. 2024
Wilbert van Steenis Henk van den Assem Hannie Vink	Dorpsraad Almkerk	15 jan. 2025
Joost-Jan van der Nat	Dorpsraad Giessen Rijswijk	15 jan. 2025
Ton Cornet Kees van den Heuvel	Dorpsraad Werkendam	15 jan. 2025
Kees Eikelboom	Dorpsraad Uitwijk Waardhuizen	15 jan. 2025
Wendy van Ooijen	Wethouder portefeuille onder andere Kerngericht werken/bestuurlijke vernieuwing	4 febr. 2025
Philip den Haan Henno Timmermans Gerard Vos Anne-Wil Maris Pim Bouman	Raadslid (AL) Raadslid (VVA) Raadslid (CDA) Raadslid (PA) Raadslid (VVD)	18 febr. 2025

III.2 Documentenlijst

Titel	Auteur	Datum
Dorps- en wijkraden in Nederland - Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Ministerie van BZK / Necker van Naem	26 maart 2013
Notitie Bestuurlijke vernieuwing in actie	Programmateam bestuurlijke vernieuwing en kerngericht werken gemeente Altena	September 2021
Bestuursakkoord 2022-2026 gemeente Altena	Gemeente Altena	Ongedateerd
Rekenkameronderzoek wijk- en dorpsraden Weert	I&O Research / Rekenkamer Weert	14 september 2023
Subsidieregeling kernenbudget Altena 2024	Gemeente Altena (op overheid.nl)	3 mei 2024
Presentatie dorpsraden voor bijeenkomst 30 september 2024	Gemeente Altena	30 september 2024
Aan de slag met de serviceformules - Klantwaaier	Gemeente Altena	Ongedateerd (2023?)
Altena. Service om u tegen te zeggen. Serviceformules dienstverlening, versie o.6	theRevolution voor de gemeente Altena	Ongedateerd (2023?)

III.3 Overzicht dorpsraden

Kern	Bron
Almkerk	https://dorpsraadalmkerk.nl/
Andel	Facebookpagina
Babyloniënbroek	www.dorpsraad.babylonienbroek.eu (werkt niet); Facebookpagina
Drongelen	www.dorpsraaddrongelen.nl/
Eethen	www.dorpsraad-eethen.nl/
Genderen	https://genderendigitaal.nl/dorpsraad-genderen/
Giessen/Rijswijk	www.giessenrijswijk.nl (werkt niet); Facebookpagina
Meeuwen	www.onsmeeuwen.nl/ dorpsraad/
Nieuwendijk	https://dorpsraadnieuwendijk.nl/
Oudendijk	www.dorpsraadoudendijk.nl/
Uitwijk/Waardhuizen	https://uw-dorpsraad.nl/
Veen	https://dorpsraadveen.nl/
Werkendam	www.dorpsraadwerkendam.nl/

Uit de voormalige gemeenten zijn al minimaal dorpsraden overgekomen (bron onderzoek BZK Necker van Naem, 2013):

	Aalburg	Werkendam	Woudrichem
Aantal dorpsraden	4	1	2
Rechtsvorm publiek of privaatrecht	Privaatrechtelijke basis	Privaatrechtelijke basis	?
Benoeming of verkiezing van leden	Verkiezingen	Verkiezingen	?
Raden vervullen functies: • Dienstverlening op korte afstand van burger • Belangenbehartiging en representatie lokale gemeenschap in de gemeente • Platform van initiatieven uit de lokale samenleving	• Belangenbehartiging • Platform	• Belangenbehartiging	?
Afspraken met de gemeente middels: • Intentieverklaring • Convenanten • Verordeningen • Integrale Dorps ontwikkelplannen • Informele afspraken met de gemeente	• Convenanten • Informele afspraken	• Informele afspraken	?
Raden gefinancierd uit: • Subsidie gemeente • Eigen middelen (zoals contributie door leden, donaties, sponsoring, inkomsten uit initiatieven)	Subsidie van de gemeente	?	?
Eerste aanspreekpunt bij gemeente • Gemeenteraadsleden • Wethouder • Contactambtenaar • Geen vast aanspreekpunt	Contactambtenaar	?	?

III.4 Leidraad samenwerkingsafspraken - Notitie bestuurlijke vernieuwing in actie (sept. 2021)

Integrale tekst uit de Notitie:

De Gebiedsregisseur en de dorps- of wijkraad maken desgewenst samenwerkingsafspraken op maat. Dorps- en wijkraden pakken hierbij verschillende rollen die ook weer kunnen uiteenlopen per onderwerp. Er is behoefte aan maatwerk in samenwerkingsafspraken die recht doet aan de diversiteit van de dorps- en wijkraden en de gebieden.

1. Met onderstaand blokkenschema als hulpmiddel kunnen er concrete afspraken gemaakt worden per dorps- of wijkraad en per onderwerp. Op basis van het blokkenschema maakt de dorps- of wijkraad maatwerkafspraken met de Gebiedsregisseur per thema of project en over de onderwerpen waar bestuurlijk overleg gewenst is. (De vakinhoudelijk ambtenaar is betrokken en blijft de eigenaar van de inhoud.)
2. Door middel van het gebiedsprogramma is voor iedereen duidelijk wat er leeft en speelt in het gebied.

Inwoner(s) als	Wat is het	Wat kun je verwachten van de gemeente	Wat verwacht de gemeente van jou	Waarom willen we dit samen
Initiatiefnemer	Je hebt een idee en je hebt de gemeente nodig om het zelf uit te voeren.	De gemeente is duidelijk over hoe ze je kan faciliteren met kennis en middelen.	Je onderzoekt hoe je verschillende belangen raakt en houdt daar rekening mee.	Jouw initiatief kan Altena nog mooier en beter maken.
Samenwerkings-partner	Je werkt mee aan de uitvoering van een publieke taak: gemeente en dorps of wijkraad werken samen vanuit ieders verantwoordelijkheid	Gemeente stelt je in staat samen te werken aan de uitvoering van deze taak. Gemeente stelt zich constructief op en maakt het onderwerp van gesprek.	Je werkt samen aan een goed proces en je stelt je constructief op en maakt het onderwerp van gesprek.	Jouw (lokale) netwerk en kennis maken het mogelijk de publieke taak beter uit te voeren
Adviseur (klankbord)	De gemeente vraagt je om advies op haar plan of je hebt een goed idee om een gemeentelijk plan te verbeteren.	De gemeente vertelt wat ze met het advies doet: je krijgt een terugkoppeling van de afweging. De gemeente stelt zich constructief op.	Je signaleert en adviseert vanuit jouw expertise als antenne in het dorp of de wijk. Je stelt je constructief op.	Jouw expertise maakt het proces en/of het plan beter. Lokale kennis wordt gebruikt en gedeeld.
Belangen-behartiger	Je komt op voor (onderbelichte) belangen.	De gemeente weegt de door jou ingebrachte belangen naast de andere belangen in een transparante afweging.	Je laat zien namens wie je spreekt.	Meer invalshoeken en belangen, maken de afweging sterker
Procesbewaker	Je ontwerpt en monitort samen het proces waarbij alle betrokkenen hun stem kunnen laten horen.	De gemeente faciliteert en/of begeleidt het proces zoals afgesproken.	Je werkt mee aan het ontwerpen van het proces en je gebruikt je voelspriet in het dorp of de wijk om te kijken of alle belangen in beeld zijn.	We werken samen aan een goed proces. Als onderweg blijkt dat de situatie vraagt om nieuwe afspraken, maken we die samen.

De rollen in het blokkenschema zijn niet voor alle situaties uitputtend. Andere rollen zijn hieronder beschreven. Deze kunnen ook goed gebruikt worden bij het maken van samenwerkingsafspraken. (Bij het maken van samenwerkingsafspraken op maat is het blokkenschema een hulpmiddel, geen beperking).

Wat doen we als we er niet uitkomen?

Mochten we er ondanks de afspraken die gemaakt zijn, toch niet samen uitkomen, dan doorlopen we de volgende stappen:

- Als we verschillen van mening, pakken we de telefoon of drinken we een kop koffie om erover te praten.
- Als het verschil van inzicht blijft bestaan (*agree to disagree*), hou je elkaar op de hoogte van de stappen die je zet (zoals informeren wethouder, contact met pers, etc.).
- Dorpsraad én Gebiedsregisseur blijven aan tafel en in gesprek, ook als we het over het onderwerp niet eens zijn.
- Bij ontevredenheid over de samenwerking, kunnen we ook samen besluiten een manager, bestuurder of derde partij te vragen voor mediation.

Samenwerkingsafspraken tussen dorps- en wijkraden en Gebiedsregisseur

De gesprekken tussen gemeente dorps- of wijkraden en Gebiedsregisseur geven invulling en kleuring aan de samenwerkingsafspraken. Onderwerpen en voorstellen die vaker terugkomen, zijn hieronder weergegeven. Gebiedsregisseur en dorpsraden kunnen deze als leidraad gebruiken om afspraken te maken.

- Dorpsraad en Gebiedsregisseur kunnen bespreken hoe de rol van adviseur vorm kan krijgen:
 - De Gebiedsregisseur neemt de dorpsraad aan de hand van het gebiedsprogramma mee in wat de gemeente van plan is in het gebied;
 - De dorpsraad deelt de signalen uit de kern met haar Gebiedsregisseur.
- Je kunt met elkaar bespreken hoe je je rol invult bij tegengestelde belangen binnen het dorp of de wijk en gebiedsoverstijgende tegenstellingen.
 - De Gebiedsregisseur deelt de basisafspraken over samenwerken met collega's van andere afdelingen (denk aan projecten, beheer en onderhoud): "Zo werken we samen met deze dorpsraad";
 - Afspraken over specifieke projecten of onderwerpen, kunnen worden toegevoegd in een bijlage of in het gebiedsprogramma. Daarmee worden ze ook zichtbaar en bruikbaar voor andere betrokken partijen.
- Je kunt bespreken hoe je elkaar informeert:
 - Bijvoorbeeld: "De Gebiedsregisseur informeert de dorpsraad actief en vroegtijdig over ontwikkelingen op thema's of projecten die gevoelig liggen bij de dorps- of wijkraad. Dat zijn in ieder geval ontwikkelingen die raken aan de samenhang in het dorp of de wijk, de vakinhoudelijke ambtenaren informeren de netwerken op het niveau van projecten;"
 - Concretiseer eventueel ook andere thema's of projecten;
 - Een concrete manier om dat af te spreken is bijvoorbeeld informeel aftasten (even bellen, even koffie drinken: "Moeten we het er over hebben? Leeft het?") en daarna formele afspraken maken om samen af te tasten hoe tot een handelswijze te komen;
 - Bespreek het (besluitvormings)proces zo veel mogelijk aan de voorkant;
 - Bespreek contacten met de pers of met andere partijen.
- Gedetailleerd of compact: het kan allebei:
 - Niet alle dorpsraden hebben behoefte het doorspreken van de rollen. Voor een aantal voelt het als het onnodig ingewikkeld maken van een goede samenwerking. Met hen kun je het heel bondig maken: "We gaan op deze voet door. Als er iets aankomt, bespreken we dat, bijvoorbeeld op basis van het gebiedsprogramma;"
 - Andere dorpsraden en Gebiedsregisseur kunnen de afspraken op 1 A4 weergeven: compact en helder.
- Als de gemeente samenwerkt met andere partijen in het gebied, informeert ze de dorpsraad als gesprekspartner in het gebied.
 - Dorps- en wijkraden worden door de buurt immers gevraagd naar hoe het zit;
 - Bespreek ook wanneer je als dorps- of wijkraad zelf antwoord geeft en wanneer je verwijst naar de gemeente.

III.5 Voorbeeld voor een afwegingsmechanisme voor inbreng dorpsraden

1. Doel en uitgangspunten

Het afwegingsmechanisme heeft als doel om duidelijkheid te scheppen over welke onderwerpen aan dorpsraden worden voorgelegd en hoe de besluitvorming plaatsvindt. Uitgangspunten zijn transparantie, betrokkenheid en representativiteit.

2. Criteria voor onderwerpen

Onderwerpen die aan dorpsraden worden voorgelegd, moeten voldoen aan de volgende criteria:

- **Relevantie:**
Het onderwerp moet direct invloed hebben op de leefbaarheid en samenhang in het dorp.
- **Impact:**
Het onderwerp moet een significante impact hebben op de gemeenschap.
- **Betrokkenheid:**
Het onderwerp moet voldoende draagvlak hebben onder de inwoners.

3. Proces van voorlegging

Het proces van voorlegging van onderwerpen aan dorpsraden verloopt in de volgende stappen:

1. **Identificatie:**
Gemeentelijke afdelingen identificeren potentiële onderwerpen op basis van de criteria.
2. **Consultatie:**
De gebiedsregisseur consulteert de dorpsraden over de geïdentificeerde onderwerpen.
3. **Prioritering:**
Dorpsraden geven prioriteit aan de onderwerpen op basis van urgentie en belang.
4. **Besluitvorming:**
Dorpsraden nemen een besluit over de onderwerpen en geven advies aan de gemeente.

4. Communicatie en verantwoording

Om de transparantie te waarborgen, wordt het volgende communicatie- en verantwoordingsproces gehanteerd:

- **Informatieverstrekking:**
De gemeente verstrekt tijdig en volledig informatie over de onderwerpen aan de dorpsraden.
- **Openbare vergaderingen:**
Dorpsraden organiseren minimaal 1x per jaar een openbare vergadering om de onderwerpen te bespreken en input van inwoners te verzamelen.
- **Rapportage:**
Dorpsraden rapporteren aan de gemeente over de besluitvorming en de verzamelde input.

5. Evaluatie en bijstelling

Het afwegingsmechanisme wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld op basis van feedback van dorpsraden en inwoners.

III.6 Aandachtspunten voor de website van dorpsraden

In het hierna volgende zijn punten opgenomen die een dorpsraad kan gebruiken als richtsnoer hoe een website (qua inhoud) in te richten. Een website dient te lopen via een beveiligde omgeving (<https>³¹).

1. Homepagina:

- **Beschrijving dorpsraad:** wat is een dorpsraad, (zover van toepassing) informatie over het lidmaatschap (inclusief kosten) en wat doet de dorpsraad, wat wil de dorpsraad voor het dorp bereiken
- **Actueel nieuws:** Kort overzicht van belangrijke gebeurtenissen, bijvoorbeeld aankomende vergaderingen, nieuws over projecten of andere ontwikkelingen in het dorp

2. Over de dorpsraad ('Over ons')

- **Geschiedenis** van de dorpsraad: een korte beschrijving van hoe de dorpsraad is ontstaan en wat de belangrijkste doelen zijn.
- **Samenstelling** bestuur: namen, functies en foto bestuursleden
- **Organisatiestructuur:** is de dorpsraad een vereniging of stichting, hoe worden beslissingen genomen, lidmaatschap (inclusief beschrijving van het waarom en kosten), eventuele werkgroepen: namen en leden (eventueel foto)
- **Statuten** (voor zover van toepassing)

3. Agenda & Vergaderingen

- **Aankomende vergaderingen:** Duidelijke data en tijden van vergaderingen, inclusief locatie (fysiek of digitaal) en agenda.
- **Notulen** van vergaderingen
- **Vergaderstukken:** Relevante documenten en presentaties die tijdens vergaderingen zijn/worden gepresenteerd, maar ook begroting/jaarrekening.

4. Thema's en projecten:

- **Actuele onderwerpen** en projecten waar de dorpsraad zich mee bezighoudt (bijvoorbeeld woningbouw, brede school, verkeersveiligheid etc.)
- **Voltooide** projecten: Wat zijn de projecten die succesvol zijn afgerond en wat hebben ze opgeleverd voor het dorp?

5. Laatste nieuws:

- **Nieuwsberichten** met datum
- **Nieuwsbrief** met datum

6. Contact en betrokkenheid dorpsgenoten:

- **Contactinformatie:** Hoe kunnen bewoners de dorpsraad? (Contactformulier of e-mailadres en eventueel telefoonnummer).
- **Mogelijkheden mee te denken:** Wat zijn de manieren waarop bewoners kunnen bijdragen, zoals enquêtes, inspraakmomenten of het aanmelden voor een werkgroep.

³¹ In verband met betrouwbaarheid en veiligheid moet een website een SSL-certificaat hebben om een veilige verbinding tussen de gebruiker en de server te waarborgen.

- **Nieuwsbrief:** Mogelijkheid om in te schrijven voor een digitale nieuwsbrief waarmee bewoners op de hoogte kunnen blijven van de laatste ontwikkelingen.

7. Documenten & Beleidsstukken

- **Lokale beleidsdocumenten:** Bijvoorbeeld documenten met betrekking tot het dorp, zoals beleidsstukken van de gemeente.
- **Formulieren:** Belangrijke formulieren die bewoners nodig kunnen hebben, bijvoorbeeld voor vergunningen, aanvragen subsidies, het aanmelden voor evenementen.

8. Evenementen

- **Agenda evenementen:** Lijst geplande evenementen in het dorp, zoals buurtfeesten, schoonmaakacties, informatieavonden, etc.
- **Mogelijkheid evenement te melden:** Bewoners kunnen hier hun eigen evenementen toevoegen die relevant zijn voor de gemeenschap.

9. Foto's & Media

- **Fotogalerij:** Foto's evenementen, projecten en andere belangrijke momenten uit het dorp.
- **Sociale media links:**

10. Links naar andere relevante organisaties

- **Gemeente:** Koppeling naar gemeentelijke website of belangrijke gemeentelijke diensten relevant voor de bewoners.
- **Andere lokale organisaties:** Informatie over samenwerkende organisaties, zoals verenigingen, sportclubs, of stichtingen.

Ten aanzien van de vorm, zijn op Internet vele voorbeelden te vinden van eisen waaraan een website moet voldoen, maar ze komen vooral neer op:

1. Mooi en vooral functioneel design
2. Gebruiksvriendelijk
3. Duidelijke structuur en indeling
4. Goede navigatie en zoekfunctie
5. Vindbaar in zoekmachines zoals Google en Bing
6. Snel kunnen laden
7. Technisch actueel zijn of up to date houden
8. Inhoud relevant voor de doelgroep
9. Geschikt voor mobiel (responsive)
10. Meten is weten